

Marco Jesucristo ye quetire oja'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

Judío masũ Jerusaléjũ pua wãme cuocu niwĩ. Hebreo ye me'rã Juã nicãrã niwã. Romano masã bujicã'se me'rãma Marco wãmeticu niwĩ.

Cũ Jesucristore de'ro nicã ějõpeogu, ějõpeopĩ. Masĩno'ña marĩ'i. Sõ'onícatero Bernabé, Pablo ã'rĩrēta Antioquíapũ miacãrã niwã. Cũ Bernabé basucu nicu niwĩ. Titare cũ quē'rã na ne waro masãrē Jesucristo ye quetire bu'enũ'cãcã, narē weetamuco'tegu wa'acu niwĩ. Be'ro Pablöre, Bernabére Jerusalēpu wa'agu, cõ'atojaa wa'acu niwĩ. (Hch 13.5,13; 15.37-39) Tojo weecã, Pablo, Bernabé apaturi masãrē bu'erã wa'abo'cãrã na basu a'pepũrĩ ducawatia wa'acãrã niwã. Be'ro Marco nemorõ ějõpeotutua, Pablöre weetamucu niwĩ tja. Be'ro a'ti pũrĩrē ojacu niwĩ.

A'ti pũrĩrē Jesucristo catiri umũco cjasere ap-eye pũrĩ yu'rũoro ojamũ'tãca pũrĩ ni'i, nisama. A'ti pũrĩ apeye pũrĩ dũjaro yoa, pejeti ojano'o. Ti pũrĩ queoro nu'cãmũjãti'quere Mateo weronojõ ojano'ña marĩ'i. Masã no'o nirã ucũwũaronojõ ojano'caro niwũ.

Marco judío masũ nimigũ, judío masã nitirã Cristore ějõpeorã pe'ere ojagu weronojõ ojapĩ.

A'ti pũrĩ Jesú cũ ucũ'quere upũtu waro ucũwe'e. Cũ weeseti'que pe'ere ucũyu'rũnũ'cã'a.

*Juã masãrẽ wãmeyeri masã bu'e'que ni'i
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Jesucristo Õ'acũ macũ ye, añuse queti a'tiro nu'cãcaro niwĩ.

² Dɔporocjũpu Isaía Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Õ'acũ ucũ'quere ojacu niwĩ. Cũ Jesucristo a'ti turipu a'tiatjere a'tiro ojayucu niwĩ:

Yu'u mu'u ye quetire wereyuacjũre mu'u dɔporo o'óguti.

Cũ mu'u wa'atji ma'arẽ apoyugusami.

Ma'a quẽ'rãyumã'tãgũ weronojõ masã wãcũsere bujaweti ducayudutigusami.

³ Ni'cũ yucu marĩrõ, masã marĩrõpu a'tiro caricũnu'cũbajaque'atigusami:

“Marĩ wiogu a'tiatji ma'arẽ apoyuya.

Diacjũca ma'a añurĩ ma'a quẽ'rãrõ weronojõ weeyuya”, ni ojacu niwĩ.

Marĩ wiogu a'tiati dɔporo musã nisetisere apoyuya, musã wãcũsere ducayuya nígũ, tojo nicu niwĩ.

⁴ Tojo weegu Juã wãmeyeri masũta nicu niwĩ Isaía tojo nino'cu. Cũ yucu marĩrõ, masã marĩrõpu wãmeyecusiacu niwĩ. Cũ masãrẽ bu'égũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Musã ña'arõ weesetisere bujaweti ducayu, wãmeyeno'ña. Tojo weerã musã ña'arõ wee'quere acobocono'rãsa'a, nicu niwĩ. ⁵ Pãjãrã ti di'ta Judeapu nirã, tojo nicã Jerusalécjãrã cũ bu'esere tu'orã wa'acãrã niwã. Na ña'arõ wee'quere wereyu'rũca be'ro Jordã wãmetiri maapu narẽ wãmeyecu niwĩ.

⁶ Cũ ye su'ti cameyo poari me'rã weeno'que nicaro niwũ. Cũ ejerituri da wa'icũ casero da nicaro niwũ. Cũ pajasecũorã na ba'asetise poreroare, nucũ cjase mumia yere ba'acu niwĩ. ⁷ Juã masãrẽ a'tiro werecu niwĩ:

—Yu'u be'ro apĩ yu'u nemorõ tutuagu a'tigusami. Cũ añuyũ'ruagu nimi. Yu'u pe'e mejõ nigũ waro tu'oña'a. Cũ ye sapatore tuweemasitigu weronojõ cũrẽ ne cã'rõ ni'cãrõwijimasitisa'a. ⁸ Yu'u musãrẽ aco me'rã wãmeye'e. Cũ pũrĩcã Espiritu Santu me'rã wãmeyegusami. Cũ tojo wéégũ, Espiritu Santu musãpũre dijatacã weegusami. Musã me'rã ninu'cũcũsami, nicũ niwĩ Juã.

Juã Jesure wãmeye'que ni'i
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Juã masãrẽ wãmeyerĩ cura Jesú a'tiro weecu niwĩ. Nazare, Galilea di'ta nirĩ macãpũ ní'cũ wijawã'cã, Juã tiropũ ejacu niwĩ. Juã cũrẽ Jordã wãmetiri maapũ wãmeyecu niwĩ. ¹⁰ Cũ ti maapũ ní'cũ majãnu'cãrĩ cura Jesú u'muse pãrĩcã ĩ'acu niwĩ. Espiritu Santu ni'cũ buja weronojõ bajugu cũpũre dijatacũ niwĩ. ¹¹ Tojo wa'ari cura ni'cũ u'musepũ a'tiro ucũdijocu niwĩ:

—Mu'u yu'u macũ upũtu ma'igũ ni'i. Mu'u me'rã pũrõ e'cati'i, nidijocu niwĩ Ô'acũ.

Jesure wãtĩ Ô'acũrẽ yũ'rũnu'cãcã
weesĩ'rĩmi'que ni'i
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Jesure wãmeyeca be'ro maata Espiritu Santu yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ cũrẽ

wa'aduticɯ niwĩ. ¹³ Jesú topure cuarenta nɯmɯrĩ nicɯ niwĩ. Wa'icɯrã uamarã wa'teropɯ nicɯ niwĩ.

Wãtĩ Jesure cũ pacure yu'rɯnɯ'cãdutigɯ niqesãcɯ nimiwĩ. Be'ro ɯ'mɯsecjãrã Õ'acũrẽ wereco'terã Jesure co'terã dijatacãrã niwã.

Jesú ne waro Galileapɯ masãrẽ bu'enɯ'cã'que ni'i

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Be'ro Herode Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũrẽ bu'iri da'reri wi'ipɯ sɔrɔduticɯ niwĩ. Titare Jesú Galilea di'tapɯ añuse queti Õ'acũ yere, cũ wiogɯ nimi nisere bu'egɯ wa'acɯ niwĩ. ¹⁵ A'tiro nicɯ niwĩ:

—Ni'cãrɔacãrẽ mɯsã todɯporopɯ yoacã co'te'cɯ etatojami. Cũ cã'rɔacã be'ro wiogɯ sãjãgũsami. Tojo weerã mɯsã ña'arõ weesetisere bujaweti, du'uya. Mɯsã wãcũsere dɯcayuya. Õ'acũ masãrẽ yu'rɯogɯsami nisere ẽjɔpeoya, ni bu'ecɯ niwĩ.

Jesú ba'paritirã wa'i wẽjẽrĩ masãrẽ piji'que ni'i

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Be'ro Jesú Galilea wãmetiri ditara sumutopɯ sijabaque'acɯ niwĩ. Topɯ wa'agɯ, Simórẽ, apĩ cũ acabiji Andrére bocaepɯ. Na wa'i wẽjẽrĩ masã nicãrã niwã. Ditarapɯ na wejecure doqueñorã weecãrã niwã. ¹⁷ Na tojo weecã ï'agũ, Jesú nicɯ niwĩ:

—Te'a yu'ɯ me'rã. Mɯsã ni'cãrɔacãrẽ wa'i wẽjẽrĩ masã ni'i. Be'rore majã wa'i wẽjẽrã weronojõ masãrẽ yé quetire wererãsa'a. Tojo werecã, pãjãrã ẽjɔpeorãsama, nicɯ niwĩ.

18 Cũ tojo nicã tu'orã, maata na ye wejecupagure totá du'ucũu, Jesú me'rã wa'acãrã niwã.

19 Cã'rõ yu'rua, puarã Zebedeo põ'rãrẽ Santiago, cũ acabiji Juãrẽ i'acu niwĩ tja. Na yucusupu wejecupagure dero aposãnacãrã niwã. 20 Narẽ i'agũta, Jesú na quẽ'rãrẽ tja pijicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'orã, na pacu Zebedeore, cũrẽ da'raco'terãrẽ cõ'awã'cãcãrã niwã. Cõ'awã'cã, Jesú me'rã wa'acãrã niwã.

Jesú wãtĩ sãjãno'cure cõ'awĩrõ'que ni'i
(Lc 4.31-37)

21 Be'ro Capernau wãmetiri macãpu etacãrã niwã. Saurure judío masã soowuari numu nicã Jesú na nerẽwuari wi'ipu sãjãacu niwĩ. Sãjãa, masã ti wi'ipu nirãrẽ bu'enu'cãcu niwĩ. 22 Cũ Moisé oja'quere bu'eri masã weronojõ bu'eticu niwĩ. Dutisere cãogu weronojõ narẽ bu'ecu niwĩ. Tojo weerã masã cũ bu'esere tu'omarĩa wa'acãrã niwã. 23 Ti wi'i na nerẽrĩ wi'ipu ni'cũ masũ wãtĩ sãjãno'cu nicu niwĩ. Cũ a'tiro caricũcu niwĩ:

24 —Mu'u Jesú Nazarecjũ, ãsãrẽ cariboticã'ña. ¿Ûsãrẽ bu'iri da're bajuriogu a'tigu weeti? Mu'urẽ i'amasĩ'i. Õ'acũ o'ó'cu ña'ase moogũ, añubutiagu ni'i, nicu niwĩ.

25 Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú wãtĩ masũpure nigũrẽ tu'tigu, a'tiro nicu niwĩ:

—Di'tamarĩaña. Cũpure nigũ wijaaya, nicu niwĩ.

26 Cũ tojo nicã, wãtĩ cũpure nigũ masũrẽ buruque'a narãsãcã weecu niwĩ. Uputu

waro caricũ, wātĩ cũpũre ní'cu wijaacu niwĩ.
²⁷ Nipe'tirā ti wi'ipũ nirā ĩ'amarĩacārā niwā. Na basu a'merĩ sērĩtiña'mujācārā niwā:

—¿Ñe'enojõ niti a'te tojo wa'ase? ¿Ma'ma bu'ese niti? Ā'rĩ masũ wātĩapũreta cõ'awĩrõmasĩsere cũodojami. Na cũ cõ'awĩrõcā, wijaama, nicārā niwā.

²⁸ Cũ tojo wéeca be'ro yoaticāta Jesú ye quetire Galilea di'tacjārā tũ'ose'sape'tia wa'acārā niwā.

Jesú Simó Pedro mañecõrẽ yũ'rũo'que ni'i
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jesú na nerẽwũari wi'ipũ wijáaca be'ro Simó, André me'rā na ya wi'ipũ wa'acu niwĩ. Tojo nicā Santiago, Juā wa'acārā niwā. ³⁰ Topũ Simó mañecõ ujaque dutitigo cājico niwõ. Jesure maata “Co dutitigo weeamo”, ni werecārā niwā. ³¹ Tojo nicā tũ'ogu, Jesú co tiropũ sājāacu niwĩ. Core omocāpũ ñe'e wejewā'cõdupocu niwĩ. Cũ tojo weeri curata ujaque surupe'tia wa'acaro niwũ. Be'ro maata narẽ ba'ase ecaco niwõ.

Jesú pājārā masā dutitirārẽ yũ'rũo'que ni'i
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Mujĩpũ sājāca be'ro ñamipũ masā Jesú tiropũ nipe'tirā dutitirārẽ miacārā niwā. Wātĩa sājāno'cārā quẽ'rārẽ miacārā niwā. ³³ Nipe'tirā ti macācjārā Jesú cũ nirĩ wi'i sope pũ'topũ nerēcārā niwā. ³⁴ Nipe'tirā no'o nise duti cũorārẽ yũ'rũope'ocā'cu niwĩ. Pājārā wātĩa sājāno'cārārẽ cõ'awĩrõcu niwĩ. Wātĩa Jesú cũ Õ'acũ macũ nisere masĩcārā niwā. Tojo weegu

narē ne cã'rõ ucũdutiticu niwĩ. Tojo nirõ me'rã ucũticãrã niwã.

*Jesú Galilea di'tapũ cũ ye quetire werecu-
sia'que ni'i*

(Lc 4.42-44)

³⁵ Ape nũmũ bo'rease dũporo Jesú wã'cã, macã sumuto masã marĩõpũ cũ pacũre ñubuegu wa'acũ niwĩ. ³⁶ Be'ro Simó, ãpẽrã cũ me'rãcjãrã me'rã Jesure a'marã wa'acãrã niwã. ³⁷ Cũrẽ bocarã, a'tiro ni werecãrã niwã:

—Nipe'tirã mũ'urẽ a'marã weeama.

³⁸ Cũ narē yũ'ticu niwĩ:

—Te'a apero pũ'toacã nise macãrĩpũ. Topũ quẽ'rãrẽ yé quetire weregu wa'agũti. A'tere weeguta yũ'u a'ti nucũcãpũ a'ti'cu ni'i, nicũ niwĩ.

³⁹ Tojo weegu Jesú nipe'tiro Galilea na nerẽwũase wi'seripũ bu'ecusiabi'acũ niwĩ. Tojo nicã wãtiarẽ cõ'awĩrõmũjãcũ niwĩ.

Jesú cãmi boagũre yũ'rũo'que ni'i

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jesú Galileapũ nirĩ cura ni'cũ masũ cãmi boagũ Jesú tiro wa'acũ niwĩ. Cũ tiro ejagu ejaque'a, a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'u dutire yũ'rũogũ ni'i. Yũ'ure yũ'rũoya, nicũ niwĩ.

⁴¹ Jesú cũrẽ pajaña'gũ, cũrẽ yũ'rũogũ da'raña'a, a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'urẽ yũ'rũogũti. Cãmi marĩgũ tojayá, nicũ niwĩ.

⁴² Cũ tojo nirĩ curata cũ cãmi nimi'que yatipe'tia wa'acaro niwũ. Cũ a'ti upũ tojacũ

niwĩ. ⁴³ Be'ro Jesú cūrē we'eritigu, tutuaro me'rā “A'tiro weeya”, nicu nimiwĩ.

⁴⁴ —Ne āpērārē wereticā'ña. Diacjūta pa'i tiropu mu'u ye cāmi yati'quere ĩ'ogũ wa'aya. Cũ mu'urē mu'u cāmi boasere “Pe'tia wa'a'a”, nigũsami. Cũ tojo nica be'ro Moisé cũ ñubuepeoduti'quere o'oya. Mu'u tojo weecā, nipe'tirā mu'u cāmi yatino'quere masīrāsama. Be'ro na me'rā nisetigusa'a tja, nicu niwĩ.

⁴⁵ Cũ pe'e cũ weeduti'caronojō weeticu niwĩ. Wa'a, nipe'tirāpūre cūrē wa'a'quere werecu-siacu niwĩ. Tojo weegu Jesú masā ĩ'orō macārīpūre sājāamasīticu niwĩ. Te macārī sumuto, masā marīrōpu sijacu niwĩ. Cũ tojo weemicā, nipe'tirocjārā masā a'ti, cūrē ĩ'acusiācārā niwā.

2

Jesú sijamasītigure yu'rūo'que ni'i (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Pejeti numurĩ cāmi boagure yu'rūoca be'ro Jesú apaturi Capernaupu wa'acu niwĩ tja. Cũ topu nicā, ti macācjārā wi'ipu nimi nise que-tire tu'ocārā niwā. ² Tojo weerā maata masā pājārā Jesú nirĩ wi'ipu nerēcārā niwā. Ti wi'ire mu'muyurūacārā niwā. Mejārōta sopepu quē'rārē mu'muyurūacārā niwā. Ne sājāata basioticaro niwũ. Narē cũ ye bu'esere werecu niwĩ. ³ Tojo weeri cura Jesú tiro ni'cũ sijamasītigure ba'paritirā umua wuawā'cācārā niwā. ⁴ Na masā pājārā nise bu'iri Jesú pu'toacāpu ejamasīticārā niwā. Tojo weerā wi'i bu'ipu mājāa,

Jesú nirõ bu'ipũ ni'cã pe seewecãrã niwã. Ti pepũ cũ sijamasĩtigũre cũ cũñarõ me'rã du'udijocãrã niwã. ⁵ Jesú na upũtũ ejõpeocã ï'agũ, dutitigũre nicũ niwĩ:

—Mu'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a, nicũ niwĩ.

⁶ Cũ tojo nicã tũ'orã, topũ dujirã Moisé oja'quere bu'eri masã a'tiro wãcũcãrã niwã: ⁷ “Ã'rĩ tojo ucũticã'rõũa'a. Tojo nígũ, Õ'acũrẽ ña'arõ ucũgũ weemi. ¿Cũ 'Õ'acũ weronojõ tutuagũ ni'ĩ, ni wãcũsari? Õ'acũ ni'cũta ña'arõ wee'quere acobojomasĩmi. Ã'rĩ marĩ weronojõ upũtigũ masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩtisami”, ni wãcũcãrã niwã. ⁸ Jesú cũ basu na wãcũsere ï'amasĩgũ, a'tiro nicũ niwĩ narẽ:

—¿De'ro weerã musã yũ'ũre ña'arõ mejẽcã wãcũti? ⁹ ¿De'ro nise pe'e diasatibutiati? ¿“Mu'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a” o “Wã'cãũ'cãña, mũ'ũ cũña'caro me'rã sijawã'cãña” nise pe'e diasaweti? “Mu'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a” nicã ï'atimigũ, ejõpeoya marĩ'i. “Wã'cãũ'cã sijawã'cãña” nicã pe'ema, cũ sijasere ï'atojagupũ “Diacjũta ni'ĩ”, ni ejõpeono'o. ¹⁰ Tojo weegũ yũ'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ yũ'ũ tutuasere ï'ogũ, ã'rĩ sijamasĩtigũre yũ'ũoguti. Te me'rã musã yũ'ũ masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩsere masĩrãsa'a, nicũ niwĩ.

Be'ro sijamasĩtigũre a'tiro nicũ niwĩ:

¹¹ —Mu'ũ pe'ema a'tiro nigũti. Wã'cãũ'cãña. Mu'ũ cũña'carore miiwũa, mũ'ũ ya wi'ipũ tojaagũsa'a, nicũ niwĩ.

12 Cũ tojo nirĩ curata sijamasĩtigũ wã'cãnu'cãcu niwĩ. Wã'cãnu'cã, cũ cũña'carore miiwũa, masã nipe'tirã ĩ'orõpu wa'a wa'acu niwĩ. Tojo weerã nipe'tirã ĩ'amarĩarã, a'tiro nicãrã niwã:

—Marĩ pacũ Õ'acũ tutuayu'ruami. Ne ni'cãti ãsã a'tiro weesere ĩ'atirã nicãti, nicãrã niwã.

Jesú Levíre piji'que ni'i

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jesú sijamasĩtigũre yũ'ruóca be'ro apaturi Galilea ditara sumutopũ wa'acu niwĩ tja. Nipe'tirã masã cũ tiropũ nérẽca be'ro narẽ bu'ecu niwĩ. 14 Ti ditarapũ wa'agu, Leví, Alfeo macũrẽ ĩ'abocacũ niwĩ. Cũ romano wioğũre niyeru wapaseebosari masũ nicũ niwĩ. Tojo weegũ cũ da'rari tucũpũ dujicũ niwĩ. Jesú cũrẽ ĩ'agũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Te'a yũ'ũ me'rã.

Tojo weegũ Leví wã'cãnu'cã, cũ me'rã wa'acu niwĩ.

15 Be'ro Jesú Leví ya wi'ipũ ba'agu wa'acu niwĩ. Topũ pãjãrã wapaseeri masã, tojo nicã “Ña'arã nima” nino'rãnojõ nicãrã niwã. Pãjãrã waro nanojõ Jesure sirutucãrã niwã. Tojo weerã na Jesú tiro cũ bu'erã me'rã dujicãrã niwã. 16 Na tojo weecã ĩ'arã, Moisé oja'quere bu'eri masã, ãpẽrã fariseo masã Jesú na pãjãrã me'rã ba'acã ĩ'arã, cũ bu'erãrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—¿De'ro weegũ musã bu'egũ wapaseeri masã me'rã, ña'arõ weeri masã me'rã sĩ'rĩ, ba'ati? nicãrã niwã.

17 Jesú na tojo nicã tũ'ogũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Duti moorã ocoyeri masũrẽ a'matisama. Duttirã pũrĩcã ocoyegure a'masama. “Añurã ni'i” nirãrẽ a'magũ a'titiwũ. “Ña'arã ni'i” nirã pe'ere yũ'rũogũ a'tiwũ, nicũ niwĩ.

“Mũ'ũ bu'erã ¿de'ro weerã be'tiweti?” Jesure ní'que ní'i

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Ni'cã nũmũ Juã masãrẽ wãmeyeri masũ bu'esere siruturi masã, tojo nicã fariseo masã Õ'acũrẽ ãjõpeorã, be'ticãrã niwã. Na tojo be'tiri cura ni'cãrãrã Jesú tiro wa'a, cũrẽ sãrĩtiña'cãrã niwã:

—Juã masãrẽ wãmeyeri masũ bu'esere siruturã, tojo nicã fariseo masã bu'esere siruturã Õ'acũrẽ ãjõpeorã, be'tima. ¿De'ro weerã mũ'ũ bu'erã pe'e be'tiweti? nicãrã niwã.

¹⁹ Jesú narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—¿De'ro weeacjũ omocã dũ'tegũ na me'rã ní'gũ, cũ pijio'cãrãrẽ bũjaweti, be'tidutibosari? ²⁰ Be'ro cũrẽ ãpãrã aperopũ miáca be'ro pũrĩcãrẽ bũjaweti, be'tirãsama. Jesú, yũ'ũ na me'rã ni'i yujupũ; yũ'ũ na me'rã niticã pũrĩcãrẽ be'tirãsama ní'gũ, tojo nicũ niwĩ.

²¹ Apeyere queose me'rã narẽ werenemocũ niwĩ. Tojo ní'gũ, ma'ma cũ bu'ese me'rã todũporopũ na weeseti'que a'mesũ'amasĩtisa'a, nigũ weecũ niwĩ.

—Mejãrõ su'tiro ma'ma casero, coeya marĩrĩ casero me'rã sereõ'ota basiowe'e. Tojo weecãma, ma'ma casero coecã, wejedu'osa'a. Mejãrõ su'tiro pe'ere wejetũ'rãsa'a. Nemorõ pajiri pe tũ'rũnemosã'a. ²² Tojota wa'asa'a marĩ

ma'ma vino mejã ajuro wa'icurã casero me'rã wéeca ajuropũ poseyecã. Pã'muyũ'rũ, ti ajuro tũ'rũ, vino piostepe'tia wa'asa'a. Tojo wa'acã, vino bajudutia wa'asa'a. Ti ajuro quẽ'rã cõ'a wa'asa'a. Tojo weerã ma'ma vinorẽ ma'ma ajuropũ poseyeno'o, nicũ niwĩ Jesú. Duporopũ weeseti'que me'rã Jesú cã ni'cãrõacã ma'ma bu'ese morẽta basiowe'e nígũ, tojo nicũ niwĩ.

Sauru nicã Jesú bu'erã trigore tũ'rẽ'que ni'i
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Ni'cã nũmũ judío masã na soowũari nũmũ nicã, Jesú cã bu'erã me'rã trigo wesepũ yũ'rũacu niwĩ. Cã bu'erã ti wesepũ yũ'rũarã, trigore tũ'rẽ ba'acãrã niwã. (Moisé cã duti'caronojõta na tojo weese yajase mejẽta nicaro niwũ.) ²⁴ Tojo weecã, fariseo masã ã'acãrã niwã. Tojo weerã Jesure nicãrã niwã:

—Í'aña. ¿De'ro weerã marĩ soowũari nũmũrẽ da'radutitimicã, mũ'ũ bu'erã tojo weeti? nicãrã niwã.

²⁵ Jesú narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Mũsã duporocjũ wiogu Davi cã me'rãcjãrã ujaboarã wee'quere bu'etojapã. ²⁶ Davi Abiatar cã pa'ia wiogu nirĩ cura Õ'acũ wi'ipũ sãjãa, pã “Õ'acũ ye ni'i” ní'quere ba'acu niwĩ. Cũ me'rãcjãrã quẽ'rãrẽ ducawaacu niwĩ. Te marĩrẽ dutise a'tiro ni'i. Pa'ia dia'cũrẽ te pã ba'ata basiomicarõ niwũ. Yũ'ũ bu'erã tere ba'arã, yũ'rũnũ'cãrã mejẽta weema nígũ, tojo nicũ niwĩ.

²⁷ Jesú yũ'tinemocũ niwĩ tja:

—Marĩ ye niatjere Õ'acũ marĩ soowũari nũmũrẽ cũucũ niwĩ. Ti nũmũ mejẽta marĩrẽ

dutimasĩ'i. ²⁸ Tojo weegu yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu soowuari nũmu dutise nemorõ dutimasĩ'i, nicu niwĩ Jesú.

3

*Jesú omocã bu'awia'cure yu'ruo'que ni'i
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Jesú apaturi cũ weewaronojõpuma judío masã na nerẽrĩ wi'ipu sãjãacu niwĩ. Topu ni'cũ omocã bu'awia'cu nicu niwĩ. ² Æpẽrã ¿marĩ soowuari nũmurẽ cũrẽ yu'ruogusari? nĩrã, Jesure i'aco'tecãrã niwã. Jesú yu'rucã, weresãta basiorosa'a nĩrã, tojo i'acãrã niwã. ³ Be'ro Jesú omocã bu'awiagure nicu niwĩ:

—A'tia, ã'rã nipe'tirã decopu ejanu'cãña.

⁴ Tu'ajanu'cõ, to nĩrã Æpẽrãrẽ nicu niwĩ:

—¿Marĩ soowuari nũmu nicã añusere weeruatĩ o ña'ase pe'ere uati? ¿Yu'ruosere uati o wẽjẽcõ'ase pe'ere uati? nicu niwĩ. Na nipe'tirã di'tamarĩpe'tia wa'acãrã niwã. ⁵ Na yu'titicã i'agũ, ua wa'acu niwĩ. Na tu'osĩ'rĩticã, bujawetise me'rã omocã bu'awiagure nicu niwĩ:

—Mu'u omocãrẽ sioña, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã, omocãrẽ sioacu niwĩ. Sioo, cũ omocãrẽ yu'ruono'cupu tojacu niwĩ. ⁶ Be'ro fariseo masã uawija wa'acãrã niwã. Na Herode ya curuacjãrã me'rã “¿De'ro wee marĩ Jesure wẽjẽrãsari?” ni wãcũwã'cãcãrã niwã.

Ditara sumutopu pãjãrã masã nerẽ'que ni'i

⁷ Jesú na nerẽwari wi'ipu ni'cu cũ bu'erã me'rã ditara sumutopu wa'acu niwĩ. Pãjãrã Galilea di'tacjãrã cũrẽ sirutuwa'cãcãrã niwã.

8 Cũ peje añuse weecã tu'orã, pãjãrã masã cũ tiropu wa'acãrã niwã. Judea di'tacjãrã, Jerusalécjãrã, Idumea di'tacjãrã, Jordã wãmetiri maa mujĩpũ mujãtiro pe'ecjãrã, Tiro, Sidõ wãmetise macãricjãrã na quẽ'rã Jesure ĩ'arã wa'acãrã niwã. 9 Na pãjãrã nicã ĩ'agũ, Jesú cũ bu'erãrẽ ni'cãwũ yucusu cõoyuduticu niwĩ. Cũrẽ masã tuutĩ'abosama nígũ, tojo weeduticu niwĩ. 10 Cũ pãjãrãrẽ yu'rucõu niwĩ. Tojo weerã nipe'tirã dutitirã cũrẽ ñe'eña'sĩ'rĩrã, cũ tiropu dia'cũ tuuwã'cãcãrã niwã. Cũrẽ ñe'ese me'rã yu'rurãsa'a ni wãcũrã, tojo weecãrã niwã. 11 Wãtĩa sãjãno'cãrã Jesure ĩ'arã, cũ pu'to ejaque'amujãcãrã niwã. Ejaque'arã, a'tiro ni caricũcãrã niwã:

—Mu'u Õ'acũ macũ ni'i, nicãrã niwã.

12 Jesú pe'e narẽ ne ucũdutiticu niwĩ. Cũ Õ'acũ macũ nisere werebajurẽrĩ nígũ, tojo weecu niwĩ.

Jesú cũ bu'erãrẽ bese'que ni'i
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Be'ro Jesú ãrũgũpu mujãcu niwĩ. Topu cũ besesĩ'rĩrãrẽ beseacju pijiocu niwĩ. 14 Na cũ tiropu ejacã, cũ me'rã wa'ajã warore doce umuarẽ besecu niwĩ. Narẽ cũ ye quetire wereduticõ'ocõ niwĩ. 15 Wãtĩarẽ cõ'awĩrõsere o'ocõ niwĩ. 16 Na a'ticurã nicãrã niwã: Simó, cũrẽta Jesú pe'e Pedro wãme õ'ocõ niwĩ. 17 Santiago, tojo nicã cũ acabiji Juã na Zebedeo põ'rã nicãrã niwã. Narẽ Boanerges wãme õ'ocõ niwĩ. Tojo nígũ, na ĩ'oduarã niyucã, “Bupo Põ'rã” nigũ weecu niwĩ. 18 Æpẽrã André, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago Alfeo macũ nicãrã niwã. Tojo

nicã Tadeo, Simó celote curuacjũ nicãrã niwã.
 19 Apĩ Juda Iscariote be'ropu Jesure ĩ'atu'tirãrẽ
 o'oacjũ nicũ niwĩ.

*Jesure “Wãtĩ tutuaro me'rã wãtĩarẽ
 cõ'awĩrõmi” ni ucja'que ni'i
 (Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

Be'ro Jesús cã bu'erã me'rã ni'cã wi'ipu sãjãacu
 niwĩ. 20 Topure tja pãjãrã masã nerẽcãrã niwã.
 Tojo weerã ti wi'i mu'mucã, Jesús cã bu'erã me'rã
 ba'ata basioticaro niwũ. 21 Tojo wa'asere Jesús
 acawererã tu'ocãrã niwã. Cãrẽ maatia wa'asami
 nĩrã, pijirã wa'acãrã niwã.

22 Āpẽrã masã Jerusalẽpu a'ti'cãrã Moisé
 oja'quere bu'eri masã a'tiro nicãrã niwã:

—Ā'rĩ Beelzebú wãtĩa wiogu sãjãno'cu nimi.
 Cã tutuaro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõmi, nicãrã
 niwã.

23 Na tojo nicã tu'ogu, Jesús narẽ pijio, queose
 me'rã werecu niwĩ:

—Wãtĩ cã basu cõ'awĩrõmasĩtisami. 24 Ni'cã
 curuacjãrã ducawatirã, na basu a'mequẽrã
 masãpe'tia wa'asama. 25 Ni'cã wi'icjãrã
 ducawatirã, na quẽ'rã pe'tia wa'asama.
 26 Wãtĩ cã yarã me'rã ducawatigu, cã quẽ'rã
 ninu'cũtisami. Te me'rã yapatidija wa'asami.

27 »Ni'cã tutuagu ya wi'ipure cãrẽ
 du'tecũutimigũ, cã yere yajamasĩtisami.
 Du'tecũuca be'ropu yajamasĩsami, nicũ niwĩ.
 Jesús, yu'u wãtĩ yu'rũoro tutuagu ni'i nĩgũ, tojo
 nicũ niwĩ.

28 Be'ro ninemocu niwĩ:

—Diacjũta musãrẽ wereguti. Ô'acũ nipe'tise masã ña'arõ weesere, ña'arõ ucũsere acobojogusami. ²⁹ Espíritu Santure ña'arõ ucũcã pe'ema, ne acobojotisami. Tojota acobojotiyu'rucõsami. Bu'iritinu'cũgõsami, nicu niwĩ.

³⁰ A'tere na “Wãtĩrẽ cõomi” nise bu'iri tojo nicu niwĩ.

Jesú paco, tojo nicã cũ acabijirã na cũrẽ a'ma'que ni'i

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Cũ tojo nirĩ cura Jesú paco, cũ acabijirã etacãrã niwã. Na sope pu'topu ejanũ'cã, Jesure pijidutisõrõcãrã niwã. ³² Jesú pu'to dujirã cũrẽ nicãrã niwã:

—Mu'ũ paco, mu'ũ acabijirã sope pu'to mu'urẽ a'marã weepãrã, nicãrã niwã.

³³ Cũ narẽ nicu niwĩ:

—¿Noanojõ nisari yu'ũ paco, yu'ũ acabijirã? nicu niwĩ.

³⁴ Cũ sumuto dujirãrẽ ã'a, narẽ nicu niwĩ:

—Ã'rã pe'e yu'ũ paco, yu'ũ acabijirã weronojõ nima. ³⁵ A'tiro ni'i. No'o Ô'acũ uaro weerãnojõ náta yu'ũ acabiji, yu'ũ acabijo, yu'ũ paco weronojõ nima, ni ucũcu niwĩ.

4

Jesú oteri masũ ye quetire queose me'rã were'que ni'i

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Apaturi Jesú ditara sumutopu bu'ecu niwĩ. Pãjãrã masã cũ pu'topu nerẽcãrã niwã. Na pãjãrã niyu'rucã ã'agũ, Jesú yucusupu

mujāsājāa, ejanujācū niwī. Masā pe'e nucūporopū tojacārā niwā. ² Be'ro narē peje queose me'rā bu'ecū niwī. Narē a'tiro nicū niwī:

³ —Ni'cū masū cū ya wesepū otegū wa'asami.

⁴ Cū otegū wēestewā'cācā, ma'apū apeye otese cape doqueque'asa'a. Mirīcūa a'ti, te perire ī'aboca, ba'ape'ocā'sama. ⁵ Apeye ūtāpaga cā'rōacā di'ta cūoro bu'ipū doqueque'asa'a. Te di'ta cā'rōacā niyucā, asibusu maata marā, pī'rīsa'a. ⁶ Be'ro mujīpū asimujātiri cura di'ta boposājāyū'rua wa'asa'a. Tojo weero nu'cōrī cuoti'caro nitjārō, maata ñaidija wa'asa'a. ⁷ Apeye otese cape pota wa'teropū burūque'asa'a. Pota pe'e tere pī'rīyū'rua, wējēcā'sa'a. Tojo weero ne dūcatitimirō, boadija wa'asa'a. ⁸ Apeye otese cape di'ta añurōpū burūque'asa'a. Te pī'rī, bucuamujā, peje dūcatisa'a. Ni'cā ño treinta peri dūcatisa'a. Ape ño sesenta peri dūcatisa'a. Ape ño cien peri dūcatisa'a.

⁹ Be'ro narē nicū niwī:

—O'meperi cūorānojō a'tere añurō tu'oya, nicū niwī.

Jesure cū bu'erā “¿De'ro weegū queose me'rā bu'eti?” ní'que ni'i

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Be'ro Jesús cū bu'erā doce, tojo nicā āpērā cū pu'to nirā me'rā se'saro tojaque'acū niwī. Cūrē a'tiro sērītiña'cārā niwā:

—¿De'ro nisī'rīrō weeati sō'oní'que mu'u queose me'rā bu'e'que? ni sērītiña'cārā niwā.

¹¹ Cū narē nicū niwī:

—Ō'acũ musãrẽ ãpẽrã toduporopu masĩña marĩmi'quere cũ wiogũ nisere masĩcã weemi. Yu'ure ãjõpeotirãma queose me'rã wereno'o. ¹² Tojo weerã yu'u weesere ï'amirã, ï'amasĩsome. Yé cjasere tu'omirã, tu'omasĩtirã tojarãsama. Na ña'arõ wee'quere du'u ducayutitjãrã, acoboJose sãrĩsome, nicu niwĩ Jesú.

Jesú cũ queose o'o'quere "A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e" ni were'que ni'i

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Apeye narẽ ninemocu niwĩ:

—¿Musã yu'u queose o'o'quere tu'oweti? To pũrĩcãrẽ a'tere tu'otirã, ¿de'ro wee apeyepure tu'obosau? ¹⁴ Otese capere otegu, yé quetire weregu weronojõ nisami. ¹⁵ Masã ãpẽrã ma'apu otese cape buruque'a'que weronojõ nisama. Na, yé quetire tu'osama. Be'ro wãtĩ a'ti, na tu'omi'quere ã'mape'ocã'sami. ¹⁶ ãpẽrã ãtãpaga wa'teropu doqueque'a'que peri weronojõ nisama. Yé quetire añurõ e'catise me'rã tu'osama. ¹⁷ Na tojo tu'omirã, nu'cõrĩ marĩrã weronojõ nisama. Narẽ mejẽcã wa'acã, o ãpẽrã te quetire ãjõpeose bu'iri narẽ tu'ticã, maata ãjõpeodu'ucã'sama. ¹⁸ ãpẽrã otese cape pota wa'tero doqueque'a'que weronojõ nisama. Yé quetire tu'oma, tu'orã pe'e. ¹⁹ A'ti umuco cjase pe'ere wãcũyu'rũoquejocã'sama. No'o de'ro nisere uaripejayu'rũasama. Na tojo niseticã, a'te narẽ dojorẽcã'sa'a. Na tu'o'quere acobojo, dũca marĩrã weronojõ tojasama. ²⁰ ãpẽrã pe'e yé quetire tu'orã, añurõ ãjõpeosama. Na tojo weerã

peje ducatiro weronojō nisama. Otese cape di'ta añurō buruque'a'que weronojō nisama. Ñpērã treinta peri ducati'caro weronojō nisama. Ñpērã sesenta peri, ñpērã cien peri ducati'caro weronojō niburosama, ni ucũcũ niwĩ Jesú.

Jesú s'ocja me'rã queose o'o'que ni'i
(Lc 8.16-18)

²¹ Apeye queosere werenemocũ niwĩ:

—Masã s'ocjare acaro docapũ s'otisa'a. Tojo nicã na cãrĩrō docapũ s'odupotisama. Tojo weronojō o'orã, nipe'tiropũ s'odutirã u'muarõpũ yoosama. ²²⁻²³ A'te weronojō toduporopũ masã masĩno'ña marĩ'quere masĩno'rõsa'a. Ya'yioropũ ní'que quẽ'rã bajarosa'a. O'meperi cworãnojō a'tere añurō tu'oya, nicũ niwĩ. Yé queti masĩno'ña marĩmi'que be'ropare s'ocja bo'reyuro weronojō masĩpe'ticã'no'rõsa'a ní'gũ, tojo nicũ niwĩ.

²⁴ A'tiro ninemocũ niwĩ tja:

—Musã tu'osere añurō tu'oña'nurũña. Yé quetire tu'o ñjõpeo'caronojõta Õ'acũ musãrẽ tu'omasĩsere o'ogusami. Añurō tu'orãrẽ Õ'acũ nemorõ añuse o'ogusami. ²⁵ Yu'ũ bu'ese tu'o ñjõpeonemorãrẽ Õ'acũ masĩse o'onemogũsami. Ñpērã yu'ũ bu'esere tu'osĩ'rĩtibutiarã pe'ere na masĩmi'quere ñ'mape'ocã'no'rãsama, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú otese cape bu'cũamujãse me'rã queose o'o'que ni'i

²⁶ Jesú apeye queose o'onemocũ niwĩ:

—Yu'u bu'ese, Õ'acũ wiogu nise ni'cũ masũ otese capere otero weronojõ ni'i. ²⁷ Otetojanu'cõ, cũ ï'anurũtimigũ, wa'a wa'asami. Be'ro umucori, ñamirĩ yóacãta yu'rusa'a. Te numurĩrẽ, te ñamirĩrẽ cũ ote'que te uaro pĩ'rĩ bucusa'a. Cũ tojo wa'asere masĩtisami. ²⁸ Cũ ote'que ï'anurũña marĩrõ te di'tapure pĩ'rĩsa'a. Ne waro pĩ'rĩwiamu'tãsa'a. Be'ro pupi, be'roputa te peri dũca o'osa'a majã. ²⁹ Te peri ñaica be'ro cũ tere tũ'rẽgũ wa'asami. Tere tũ'rẽrĩtero ejacã, tojo weesami, nicu niwĩ Jesú.

Jesú mostaza wãmetise cape me'rã queose o'o'que ni'i

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Jesú narẽ werenemocu niwĩ:

—Õ'acũ yarã pãjãrã sãjãrãsama nisere a'te queose me'rã wereguti. ³¹ A'tiro ni'i. Ni'cã mostaza cape ote'que weronojõ ni'i. Ti caperota cã'caperoacã waro ni'i. ³² Tócapeacã nimirõ, otéca be'ro pĩ'rĩrõpua pajibutiacyu yucugũ pĩ'rĩsa'a. Pacase dupuritisa'a. Mirĩcũa tigupu acoroápesasama. Õ'acũ wiogu nise oteri pe cã'peacã weronojõ nu'cãsa'a. Be'ro pajicyu bucua'caro weronojõ nipe'tiropu cũ ye queti se'sa wa'asa'a. Tojo nicã pãjãrã cũ yarã sãjãrãsama nígũ, tojo werecu niwĩ.

Jesú masãrẽ queose me'rã bu'e'que ni'i

(Mt 13.34-35)

³³ Jesú cũ ye quetire bu'égũ, peje queose me'rã bu'emujãcu niwĩ. Na tu'omasĩrõ ejatuaro bu'ecu niwĩ. ³⁴ Narẽ bu'égũ, queose marĩrõ wereticã

weeticu niwĩ. Cũ bu'erã pe'ere na se'saro nicã, nipe'tisere te queosere “A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e”, ni werepe'omujãcu niwĩ.

Jesú wĩ'rõrẽ, tojo nicã pã'cõrĩrẽ yusudijo'que ni'i

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Jesú masãrẽ otese me'rã queose wéréca numurẽta na'isãjãri cura cũ bu'erãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Te'a siaquiji ditara sumutopu, nicu niwĩ.

³⁶ Cũ tojo nicã tu'orã, na yucusu sãñacawupu Jesure miipẽ'acãrã niwã. Masã pe'e na ní'caroputa tojacã'cãrã niwã. Apeyepawu quẽ'rã na me'rã pẽ'acaro niwũ. ³⁷ Na pẽ'arĩ cura wĩ'rõ uputu a'ticaro niwũ. Pã'cõrĩ yucusupure paaquesãamujãcaro niwũ. Tojo wa'acã, tiwu mirĩdijaropu weecaro niwũ. ³⁸ Tojo wa'ari cura Jesú pe'e siropu cũ dupoare apeyenojõ me'rã ãotutjãgũ cãrĩsãñacu niwĩ. Tojo wa'acã ã'arã, cũ bu'erã cãrẽ wã'cõcãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—¿Ûsãrẽ bu'egu, mu'u ã'aweti? Marĩ mirĩrãta wee'eba, nicãrã niwã.

³⁹ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú wã'cãnu'cã, wĩ'rõrẽ yusocu niwĩ. Pã'cõrĩrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Di'tamarĩana, nicu niwĩ.

Cũ tojo nicã, wĩ'rõ di'tamarĩa wa'acaro niwũ. Nipe'tise yusudijape'tia wa'acaro niwũ. ⁴⁰ Be'ro Jesú cũ bu'erãrẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weerã tocã'rõ uiati? ¿Musãrẽ ãjõpeose marĩbutiati? nicu niwĩ.

⁴¹ Na uputu waro ucua'cãrã nitjãrã, na basu a'merĩ ucũcãrã niwã:

—¿Noanojõ nisariba ã'rĩ? Cũrẽ wĩ'rõ,
pã'cõrĩpũta tũ'omaatidojacã'a, nicãrã niwã.

5

Jesú wãtĩa sãjãno'cũre cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesú cũ bu'erã me'rã Galilea cja ditarare pẽ'a, Gerasa wãmetiropũ pẽ'ajacãrã niwã. ² Jesú yucusupũ ní'cũ majãnu'cãrĩ cura ni'cũ wãtĩa sãjãno'cũ wẽrĩ'cãrãrẽ yaaropũ ní'cũ Jesú tiropũ a'ticũ niwĩ. ³ Cũ masãperi wa'teropũ ninu'cũcũ niwĩ. Ne ni'cũ cũrẽ dũ'tecũumasĩticãrã niwã. Cõme dari me'rã quẽ'rãrẽ ne basi-otico niwã. ⁴ Pejetiri cõme dari me'rã cũ omocãrĩrẽ, cũ dũ'pocãrĩpũ dũ'tecũumicãrã niwã. Te darire wejesuremũjãcũ niwĩ. Ne ni'cũ põtẽoticãrã niwã. ⁵ Ëmũcori, ñamirĩrẽ cũ ùrũpagupũ, masã boa'cãrãrẽ na yaa'caropũ caricũsijamũjãcũ niwĩ. Ëtãperi me'rã cũ basuta cũ upũre dotesija, cãmida'remũjãcũ niwĩ. ⁶ Cũ Jesure yoaropũ ï'agũta omawã'cãti, cũ tiro ejaque'acu niwĩ. ⁷⁻⁸ Jesú cũrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Wãtĩ ã'rĩpũre sãñagũ wijaaya.

Cũ tojo nicã tũ'ogũ, upũtu caricũse me'rã Jesure nicũ niwĩ:

—Jesú Õ'acũ u'mũsepũ nigũ macũ, ¿de'ro weegũ yũ'ũre caribogũ a'tiati? Mũ'u pacũ ï'orõpũ sãrĩ'i. Yũ'ũre ña'abutiario pi'eticã weeticã'ña.

⁹ Be'ro Jesú cũrẽ sãrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿De'ro wãmetiti? nicũ niwĩ. Cũ pe'e yũ'ticũ niwĩ:

—Legión wāmeti'i. Pājārā wātīa ūsā nicā'a nígũ, tojo nicu niwĩ.

¹⁰ Jesure ɸputu waro “Ūsārē ape di'tapu cō'aō'oticā'ña”, ni sērīcārā niwā. Totá tojasī'rīrā, tojo nicārā niwā. ¹¹ Tojo wa'ari cura titare ūrūgũ pu'to pājārā yesea ba'a nu'cūcārā niwā. ¹² Narē ĩ'arā, wātīa a'tiro ni Jesure sērīcārā niwā:

—Ūsārē yesea tiro o'óya. Ūsā napure sājāarāti, nicārā niwā.

¹³ Jesú “Tojota weeya”, nicu niwĩ. Tojo weerā na masūpüre ní'cārā wijaa, yeseapüre sājāacārā niwā. Topure pājārā yesea pɸati mil wa'tero nicārā niwā. Yesea wātīa sājāáca be'ro opa tɸ'rɸpu omamaati, ditarapɸ doqueñojā, mirīpe'tia wa'acārā niwā.

¹⁴ Tojo wa'acā, yesea co'terā a'tiro weecārā niwā. Na ɸputu ɸcuarā macāpɸ, cāpūpɸ omawā'cā, weresterā wa'acārā niwā. Na werecā tɸ'orā, masā nipe'tirā ĩ'arā wa'acārā niwā.

¹⁵ Jesú tiropɸ ejarā, wātī sājāno'cure ĩ'acārā niwā. Cũ su'ti sãña, añurō wācūse cɸoguɸ dujicu niwĩ. Cūrē ĩ'arā, uise me'rā nicārā niwā.

¹⁶ Jesú masūrē wātīarē cō'awīrō'quere ĩ'a'cārā nipe'tise cūrē wa'a'quere werecārā niwā. Tojo nicā yeseare wa'a'que quē'rārē werecārā niwā.

¹⁷ Tere tɸ'orā, masā tocjārā Jesure tutuaro me'rā “Mɸ'u a'ti di'tapure niticā'ña, aperopɸ wa'aya”, nicārā niwā.

¹⁸ Be'ro Jesú tojo nicā tɸ'ogu, yucɸɸpɸ mājāsājācɸ niwĩ. Tojo weecā, wātī cɸomí'cɸ Jesure ɸputu sērīmicɸ niwĩ:

—Yu'u quē'rā mɸ'u me'rā wa'aguti. ¹⁹ Jesú cūrē “Te'a”, niticu niwĩ. A'tiro pe'e nicu niwĩ:

—Mu'u ya wi'ipɔ tojaagusa'a. Tojaa, mu'u acawererã nipe'tirãrẽ nipe'tise yu'u mu'urẽ wee'quere werepe'ocã'ña. Tojo nicã yu'u mu'urẽ pajaña'gũ wee'quere weregu wa'aya, nicu niwĩ.

²⁰ Tojo weegu cãrẽ wa'a'quere weregu wa'acu niwĩ. Decápoli wãmetise macãrĩpɔ nipe'tise Jesú cãrẽ wee'quere werecu niwĩ. Nipe'tirã cũ weresere tu'orã, ucua wa'acãrã niwã.

Jairo macõrẽ, tojo nicã dí mejã cuogore Jesú yu'rũo'que ni'i

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Jesú wãtiarẽ cõ'awĩrõca be'ro ape pã'rẽpɔ ní'cu pẽ'ajacu niwĩ tja. Pẽ'ata, ditara sumutopɔ nu'cũrĩ cura cũ tiropɔ pãjãrã masã nerẽcãrã niwã. ²² Topure ní'cũ na nerẽrĩ wi'i wiogu Jairo wãmetigu etacu niwĩ. Jesure i'agũ, cũ tiro ejaque'acu niwĩ. ²³ Cãrẽ yu'rũodutigu uputu sãrĩcu niwĩ:

—Yu'u macõ wẽrĩgõpɔ weeamo. Te'a yu'u me'rã. Mu'u core ñapeose me'rã yu'rũgosamo. Tojo weecã, masãgõsamo, nicu niwĩ.

²⁴ Jairo tojo nicã tu'ogu, Jesú cũ me'rã wa'acu niwĩ. Topɔ wa'acã, pãjãrã masã cãrẽ siruturã tuumaawã'cãcãrã niwã. ²⁵ Na masã pãjãrã wa'teropɔ ni'cõ numio dí mejã dutitigo nico niwõ. Co tere dutitiro doce cũ'marĩ yu'rũcaro niwũ. ²⁶ Duturua pãjãrã na ocoyemicã, pũrõ waro pi'etico niwõ. Co niyeru cuomi'quere narẽ wapayemigõ, tojaque'a wa'aco niwõ. Ne duti tu'otico niwũ. Yu'rũronojõ wa'ago, pũrõ waro wa'aco niwõ. ²⁷ Jesú masãrẽ yu'rũosere tu'oco niwõ. Tere tu'ogo, Jesú sã'ema

masã wa'teropu ejanu'cã, cã yaro su'tiroke da'raña'co niwõ. ²⁸ “Yu'u cã ya su'tiro da'raña'se me'rãta yu'rugosa'a” ni wãcũgõ, tojo weeco niwõ. ²⁹ Co da'raña'se me'rã co duti maata bu'anu'cã wa'acaro niwũ. Co basu maata tu'oña'co niwõ. ³⁰ Maata Jesú “Yu'u tutuaro me'rã ni'cõrẽ yu'rũoasu”, ni tu'oña'cu niwĩ. Majãmiĩ'a, masãrẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Noa, yáro su'tiroke da'raña'ti?

³¹ Tere tu'orã, cã bu'erã cãrẽ yu'ticãrã niwã:

—¿Mu'u ĩ'aweti? Masã pãjãrã tuuwã'cãcã ĩ'amigũ, “¿Noa, yáro su'tiroke da'raña'ti?” ¿ni sãrĩtiña'ti? nicãrã niwã.

³² Na weremicã, Jesú ¿noa, yáro su'tiroke da'raña'pari? nígũ, nipe'tirãrẽ ĩ'ama'cu niwĩ. ³³ Tojo weecã, cã yu'rũono'co uigo narãsãgõta, cã tiropu ejaque'aco niwõ. Co cã yu'rũo'quere masĩco niwõ. Tojo weego cãrẽ diacjũ wereco niwõ.

³⁴ Jesú core nicu niwĩ:

—Mu'u ëjõpeotjãgõ, yu'rũono'copu toja'a. Duti marĩgõ e'catise me'rã tojaaya, nicu niwĩ.

³⁵ Jesú core ucũrĩ cura Jairo ya wi'icjãrã na tiropu ejacãrã niwã. Topu ejarã, Jairore a'tiro nicãrã niwã:

—Mu'u macõ wãrĩa wa'amo. Marĩrẽ bu'egure tocã'rõta caribodu'uya, nicãrã niwã.

³⁶ Jesú narẽ tu'ope'otimigũta, Jairore a'tiro nicu niwĩ:

—Ûcuatiguta. Tojo weronojõ o'ogu, yu'ure ëjõpeoya.

³⁷ Jesú cã me'rã pãjãrã wa'acã uaticu niwĩ. A'ticũrã dia'cã pijicu niwĩ. Pedro, Santiago, cã

acabiji Juārē pijicū niwī. ³⁸ Jesú judío masā nerērī wi'i wlogu ya wi'ipū ejacu niwī. Topū ejagu, masā uti, dajariwā'a caricūcusiārā pājārā ĩ'acu niwī. ³⁹ Ti wi'ipū sājāagū, to masā pājārā nirārē nicū niwī:

—¿De'ro weerā tocā'rō caricū, utiti? Wī'magō wērītimo. Cārīgō weemo, nicū niwī.

⁴⁰ Cū tojo nicā, ti wi'ipū ní'cārā mejō bujicā'cārā niwā. Be'ro Jesú nipe'tirārē wijaaduticū niwī. Na wijáaca be'ro wī'magō pacure, pacore, cū bu'erā i'tiarārē co pesari tucūpū pijisājāacu niwī. ⁴¹ Topū sājātagu, co omocārē ñe'e, arameo me'rā nicū niwī:

—Talita, cumi. Tojo ní'gū, “Wī'magō, wā'cānu'cāña” ní'gū, tojo nicū niwī.

⁴² Cū tojo nirī cura wī'magō doce cū'marī cuogo wā'cānu'cā, sijaco niwō. Co masācā ĩ'arā, na ucayurua wa'acārā niwā. ⁴³ Jesú tojo wee'quere tutuaro me'rā āpērārē ne wereduticū niwī. Be'ro “Wī'magōrē ba'ase ecaya”, nicū niwī.

6

*Jesú cū ya macā Nazarepū dajatojaa'que ni'i
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)*

¹ Jesú Capernaupū ní'cu cū ya macāpū tojaacā, cū bu'erā quē'rā wa'acārā niwā. ² Judío masā soowuari nūmū nicā, Jesú na nerēwuari wi'ipū bu'ecu niwī. Pājārā masā cū bu'esere tū'orā, tū'omarīacārā niwā. A'tiro nicārā niwā:

—¿No'opū bu'epari ā'rī a'te nipe'tise pejere? ¿Noa ā'rīrē tocā'rō masīsere o'opari? ¿A'te cū wee'ose quē'rārē no'opū bu'epari? ³ Ā'rī

capiteru, María macũ nimi. Santiago, José, Juda, Simó ma'mi nimi. Cũ acabijirã numia quẽ'rã a'to marĩ wa'teropũ nima, nicãrã niwã. Tere wãcũrã, cũrẽ ne ãjõpeosĩ'rĩticãrã niwã. ⁴ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú a'tiro nicũ niwĩ:

—Nipe'tirã ni'cũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũrẽ tu'o ãjõpeosama. Cũ ya di'tacjãrã, cũ acawererã waro, cũ ya wi'icjãrã dia'cũ cũrẽ ãjõpeotisama, nicũ niwĩ.

⁵ ãjõpeoti'que ye bu'iri Jesú topũre peje narẽ wee'omasĩticũ niwĩ. A'te dia'cũrẽ weecũ niwĩ. Pejetirãta dutitirãrẽ omocã ñapeo yũ'ruocũ niwĩ. ⁶ Na ãjõpeoticã ĩ'agũ, ucũayũ'ruacũ niwĩ.

Jesú cã bese'cãrãrẽ bu'edutio'o'que ni'i
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Nazare ti macã pu'toacã nise macãrĩpu bu'ecusiacũ niwĩ.

⁷ Na docere cũ pu'topũ pijigu, puarẽrã dia'cũ o'ónũ'cãcũ niwĩ. Narẽ wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõmasĩsere o'ocũ niwĩ. ⁸ Ne apeyenojõ miadutiticũ niwĩ. Na tuacjũ me'rã dia'cũ wa'aduticũ niwĩ. Ne pu'enojõ, ajuronojõ, niyeru miadutiticũ niwĩ. ⁹ Na sapatu sãñase caseri me'rã dia'cũ, tojo nicã su'ti na sãñase me'rã dia'cũ wa'aduticũ niwĩ. ¹⁰ A'tiro nicũ niwĩ:

—Musã wi'ipũ sãjãarã, ti macãpu musã niatjo põtëorõ tojaque'aya. ¹¹ No'o musãrẽ aperopũ ñe'eticã, musã ucũsere tu'osĩ'rĩticã, tore wi-jawã'cãña. Tore wijarã, ti macã cjase di'ta wã'a'quere paastecõ'aña. Tojo weerã musã “A'ti macãcjãrã bu'iritima”, ni ĩ'orãsa'a. Di-acjũta nigũti. Õ'acũ masãrẽ beseatji nãmũ

nicã, ti macãcjãrã musãrẽ ñe'eti'cãrãrẽ a'tiro weegusami. Sodoma, Gomorracjãrãrẽ bu'iri da're'caro nemorõ narẽ da'regusami, nicu niwĩ Jesú.

¹² Cũ tojo nica be'ro na wa'a wa'acãrã niwã. Wa'a, masãrẽ “Musã ña'arõ wee'quere bujaweti ducayuya”, nicãrã niwã. ¹³ Tojo nicã pãjãrã wãtia sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõcãrã niwã. Pãjãrã dutitirãrẽ u'se me'rã wa're, narẽ yu'ruomujãcãrã niwã.

Juã masãrẽ wãmeyeri masũrẽ tojo wee wẽjẽcãrã niwã nise ni'i

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Nipe'tiropu Jesú weesere tu'ose'sa wa'acãrã niwã. Herode ti di'ta wiogu quẽ'rã tu'ocu niwĩ. Tere tu'ogu, a'tiro nicu niwĩ:

—Juã masãrẽ wãmeyeri masũ wẽjẽno'cupu nimigũ, masãgũ masãpĩ. Tojo weetigu mejẽta cũ peje waro wee'otutuayurũami, nicu niwĩ.

¹⁵ Æpẽrã pe'e a'tiro nicãrã niwã:

—Nitimi. Cũ dũporocjũpu Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ Elía masãgũ masãpĩ, nicãrã niwã.

Tojo nicã tja Æpẽrã a'tiro nicãrã niwã:

—Dũporocjãrã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masã weronojõ nigũ nisasami, nicãrã niwã.

¹⁶ Na tojo nicã tu'ogu, Herode nicu niwĩ:

—Todũporo yu'u dũpoa dutesureduti'cu Juã wãmeyeri masũ nisami. Cũta ni'cãrõacãrẽ masãpĩ, nicu niwĩ.

¹⁷ Herode todũporopu Herodía wãmetigo ye bu'iri Juãrẽ bu'iri da'reri wi'ipu miaa,

du'tecũuduticũ niwĩ. Herodía cũ acabiji Felipe nũmo nico niwõ. Tojo nimicã, Herode pe'e cũ acabiji catimicã, core ë'ma, nũmoticũ niwĩ. ¹⁸ Cũ tojo weecã ï'agũ, Juã wãmeyeri masũ Herodere a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'u acabiji nũmorẽ nũmoticã, ña'a ni'i. Core cũoticã ña, nicũ niwĩ.

¹⁹ Cũ tojo nise bu'iri Herodía Juã me'rã a'pepũrĩgõ, cũrẽ wẽjẽsĩ'rĩco nimiwõ. Tojo wãcũmigõ, wẽjẽmasĩtico niwõ. ²⁰ Herode pe'e Juãrẽ añugũ, bu'iri moogũ nimi nígũ, nũcũĩ'ase me'rã tũ'oña'cũ niwĩ. Tojo weegũ co ña'arõ weesĩ'rĩsere weedutiticũ niwĩ. Juã ucũsere tũ'omasĩtimigũ, añurõ tũ'sase me'rã tũ'ocũ niwĩ, tũ'ogũ pe'e. ²¹ Herodía Juãrẽ ï'atu'tigo nitjãgõ, Herode cũ bajuáca nũmũ bosenũmũ weeri cura Juãrẽ co wẽjẽsĩ'rĩ'quere bocaejapejaco niwõ. Ti nũmũrẽ Herode bosenũmũ wéégũ, cũ me'rã da'rarãrẽ pijinerẽcũ niwĩ. Tojo nicã surara wiorãrẽ, Galilea di'tacjãrã wiorã nirãnojõrẽ pijiocũ niwĩ. Pijio, narẽ sũ'ori ba'acũ niwĩ. ²² Na ba'aropũ Herodía macõ sãjãa, basaĩ'oco niwõ. Co basaĩ'osere Herode, ãpẽrã cũ me'rã ba'adujirã tũ'sayũ'rũacãrã niwã. Tojo weegũ Herode nicũ niwĩ core:

—No'o mũ'u ɥasenojõrẽ sẽrĩcã, mũ'urẽ o'ogũti, nicũ niwĩ.

²³ Tojo weegũ masã ï'orõpũ “Nisooro marĩrõ no'o yũ'u dutiri di'ta deco me'rã mũ'u sẽrĩcã, o'omasĩ'i”, nicũ niwĩ. ²⁴ Be'ro co paco tiro wa'a, sẽrĩtiña'co niwõ:

—Ma'u, ¿ñe'enojõrẽ sẽrĩgõsari cũrẽ? nico niwõ.

Co paco yu'tico niwō:

—Juã wãmeyeri masũ ya ðupoare ðatesure miitudutiya, nico niwō.

²⁵ Be'ro maata Herode tiropu wa'a, cūrē nico niwō:

—Ni'cārōacāta bapapu Juã wãmeyeri masũ ya ðupoare ðatesure misāa o'oya, nico niwō.

²⁶ Co tojo nicā tu'ogu, Herode bujawetiyu'ruacu niwī. Cũ nipe'tirā to nerē'cārā tu'oropu “No'o mu'u sērīsere o'oguti” ní'cu niyucā, de'ro weeta basioticarō niwũ. Tojo weegu cũ “O'owe'e”, nímasīticu niwī. ²⁷ Be'ro maata ni'cũ surarare Juã ya ðupoare ðatesure miitudutio'ocu niwī. ²⁸ Tojo weegu surara bu'iri da'rerī wī'ipu wa'a, Juã ya ðupoare ðatesure, bapapu misāa miacu niwī. Be'ro cũ Herode core o'ocu niwī. Co pe'e quē'rā co pacopure o'oturiaco niwō.

²⁹ Juārē tojo weese quetire tu'orā, cũ bu'esere sirutu'cārā cũ upure mii, jaarā wa'acārā niwā.

Jesú ni'cāmocusetiri mil unuarē ba'ase eca'que ni'i

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jesú besecū'cārā na bu'ecusiaca be'ro Jesú tiropu dajacārā niwā. Daja, cũ tiro nerē'cārā niwā. Nipe'tise na wee'quere, masārē bu'e'quere werēcārā niwā. ³¹ Tu'ajanu'cōca be'ro Jesú narē “Te'a sijácatirā masā marīrōpu”, nicu niwī.

Masā na tiropu na'irō wa'amujāyucā, na ba'anucūaticārā niwā. ³² Tojo weegu Jesú, cũ bu'erā me'rā na se'saro yucusapu mujāsājāa,

masã marĩrõpũ wa'acãrã niwã. ³³ Pãjãrã na wa'acã ã'acãrã niwã. Tojo weerã Jesure ã'a'cãrã, cũ wa'arõpũ nipe'tise macãrĩcjãrã omasirutuwã'cãcãrã niwã. Na ðuporo na pẽ'atatjore yucuetõjacãrã niwã. ³⁴ Be'ro Jesú yucũsupũ sãña'cũ ðujinũ'cãgũ, masã pãjãrãrẽ ã'agũ, pa-jaña'cũ niwĩ. “Oveja co'tegũ moorã weronojõ nima”, ni tu'oña'cũ niwĩ. Tojo weegũ narẽ peje bu'enũ'cãcũ niwĩ. ³⁵ Ñamica'apũ cũ bu'erã cũ tiro eja, a'tiro nicãrã niwã:

—Ñamica'apũ ni'i. A'tõpũre ne masã marĩma.

³⁶ Tojo weegũ masãrẽ macãrĩpũ no'o pũ'to nise macãrĩpũ tojaadutiya. Topũ duuba'arã wa'ato. Ba'ase mooma, nicãrã niwã.

³⁷ Jesú narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Mũsã narẽ ba'ase ecaya.

Na pe'e cũrẽ yũ'ticãrã niwã:

—¿Ocho mujĩpũrĩ cjãrõ da'rawapata'ase me'rã ãsã pã duurã wa'arãsari ã'rãrẽ ecajã? nicãrã niwã.

³⁸ Jesú narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—¿Mũsã ðicuse pã cõtõti? ã'arã wa'aya.

Na ã'atoja, cũrẽ werecãrã niwã:

—Ni'cãmocuse pã, tojo nicã pũarã wa'i niama, nicãrã niwã.

³⁹ Be'ro ni'cãrẽ cururi masãrẽ tá bu'ipũ ðujiduticũ niwĩ. ⁴⁰ Tojo weerã na ni'cãrẽ cururire cien masã ðujicãrã niwã. Apeye cururire cincuenta masã ðujibũrocãrã niwã. ⁴¹ Be'ro Jesú te ni'cãmocuse pãrẽ, na wa'i pũarãrẽ mi, u'mũarõpũ ã'amorõ, cũ pacũ Õ'acũrẽ e'catise o'ocũ niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, pãrẽ pe'este, cũ

bu'erārē masārē etidutigū o'ocū niwī. Wa'i quē'rārē mejārōta weecū niwī. ⁴² Nipe'tirā ba'a yapicārā niwā. ⁴³ Be'ro doce pi'seri na ba'adu'a'quere seeneocārā niwā. ⁴⁴ Tere ba'a'cārā ɯmɯa se'saro ni'cāmocusetiri mil nicārā niwā.

Jesú acopu sija'que ni'i
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Jesú masārē ba'ase ecáca be'ro maata cū bu'erārē ditarapū pē'ayuduticū niwī. Narē cū duporo Betsaidapū ejayudutigū o'ócū niwī. Cū pe'e masārē we'eritigū weecū niwī. ⁴⁶ Narē we'eritica be'ro ūrūgūpū ñubuegū mujācū niwī. ⁴⁷ Na'íca be'ro yucūsu ditara decopū nicaro niwā. Jesú pe'e majārōpūre ni'cūta nicū niwī. ⁴⁸ Wī'rō na pē'arōta wēepōtēocarō niwā. Tojo weegū Jesú na wajawā'cāmasīticā ī'acū niwī. Bo'remujātiri cura Jesú na tiropū wa'agu, acopū sijawā'cācū niwī. Cā'rō narē yu'rɯacū nimiwī. ⁴⁹ Tojo wa'ari cura cū acopū sijawā'cāticā ī'acārā niwā. Cūrē ī'arā, masū wērī'cū wātī nisami nīrā, caricūcārā niwā. ⁵⁰ Na nipe'tirā cūrē ī'arā, ɯcuape'tia wa'acārā niwā. Tojo weegū Jesú maata narē a'tiro ni'quejocū niwī:

—Wācūtutuaya. Yu'u ni'i. Uiticā'ña, nicū niwī.

⁵¹ Be'ro na sãñapjupū mujāsājācū niwī. Cū mujāsājārī cura wī'rō di'tamarīa wa'acaro niwā. Tere ī'arā, ɯputu ɯcua, ī'amarīacārā niwā. ⁵² Pã me'rā cū wee'ō'quere na añurō waro tu'omasībutiaticārā niwā yujupū. Tojo weerā ɯcuayurɯacārā niwā.

Jesú Genesarepũ dutitirãrẽ yu'rũo'que ni'i
(Mt 14.34-36)

⁵³ Na ti ditarapũre pẽ'a, Genesare wãmetiropũ ejacãrã niwã. Topũ ejarã, na yawũ yucũsure du'tepo'o, majãcãrã niwã. ⁵⁴ Topũ na majãnu'cãrĩ cura tocjãrã maata Jesure ã'amasĩcãrã niwã. ⁵⁵ Tojo weerã na nipe'tiropũ omawã'cã, dutitirãrẽ na cũñase me'rã Jesú no'o wa'aro miamũjãcãrã niwã. ⁵⁶ No'o cũ wa'ari macãpũ, sumutopũ, cãpũpũ, no'o bajuyoro cũ yu'rũatjopũ dutitirãrẽ miaa, cũumũjãcãrã niwã. Jesure a'tiro sãrĩcãrã niwã:

—Mũ'ũ quẽ'rã ãsãrẽ cã'rõ mũ'ũ yaro su'tiroke ñe'eña'duticureya, nicãrã niwã. Nipe'tirã ñe'eña'cãrã duti yu'rũno'pe'tia wa'acãrã niwã.

7

Masãrẽ ña'arõ wa'acã weese ni'i
(Mt 15.1-20)

¹ Ni'cã numũ fariseo masã, tojo nicã ni'cãrẽrã Moisé oja'quere bu'eri masã Jesú tiropũ ejacãrã niwã. Na Jerusalẽpũ ní'cãrã wa'acãrã niwã. ² Jesú bu'erãrẽ ni'cãrẽrãrẽ omocoetimirã ba'acã ã'acãrã niwã. Ba'ase duporo na weewũaronojõ weeticãrã niwã. Tojo weerã ña'arã weronojõ ã'ano'cãrã niwã. ³ Fariseo masã, nipe'tirã judío masã na ñecũsumũa weemũjãti'quere a'tiro weesirutucãrã niwã. Pejetiri omocoeca be'ropũ dia'cũ ba'acãrã niwã. ⁴ Na ba'ase duurã eja'cãrã quẽ'rã mejãrõta weecãrã niwã. Na ñecũsumũa wee'caronojõta weesirutucãrã niwã. Na sã'rĩse pare, piosãase pare, cõme me'rã wee'queparũre,

na soo dujisere coemujăcără niwă. Na tojo weetiră, Ō'acũ ĩ'orõpu ña'ară nibosa'a níră, tojo weecără niwă. ⁵ Tojo weeră Jesú bu'eră omocoetică ĩ'ară, Jesure sērĭtiña'cără niwă:

—¿De'ro weeră mu'u bu'eră marĭ ñecũsumăa weemujăti'quere weesirutuweti? Na omo-coetimiră ba'ară, ña'arõ weeră weema, nicără niwă.

⁶ Jesú narē yu'ticu niwī:

—Diacjūta musārē Isaía dūporocjūpu Ō'acũ ye quetire weremu'tārĭ masũ a'tiro ni ojacu niwī:

“Ā'ră masă ũsero me'ră dia'cũ yu'ure ējõpeoma. Na tu'oña'se waro pe'e no'opu nirõ nisa'a.

⁷ Tojo weeră na yu'ure ñubuepeose wapamarĭ'i. Na bu'ese yu'u dutise mejēta ni'i.

Masă dutise ni'i”, nicu niwī Ō'acũ, ni ojacu niwī.

⁸ Musă, masă na weemujăti'quere weesiruturătiră, Ō'acũ dutise pe'ere du'ucũu'u, ni yu'ticu niwī.

⁹ A'tiro ninemocu niwī:

—Musă ñecũsumăa weemujăti'quere weesirutură, me'rĭse me'ră Ō'acũ dutise pe'ere weewe'e. ¹⁰ Moisé a'tiro nicu niwī:

“Musă pacu, musă pacore ējõpeoya. Narē ña'arõ ucũgũnojõrē wējēcõ'ato”, nicu niwī. ¹¹ Musă pe'e masārē a'tiro weeduti'i.

“Musă pacure o musă pacore na apeyenojõ sērĭcă, weetamusĭrĭtiră, ‘Corbán ni'i’, niña.” Tojo níră, “Nipe'tise ũsă cuose musārē weetamubo'quere Ō'acũrē o'o'quepu ni'i” nidutiră, tojo nisa'a. ¹² Musă tojo níră,

pacure, pacore “Ne weetamumasĭtisa'a”,

nirã weesa'a. ¹³ A'tiro wãcũrã, Õ'acũ dutisere tojowaro ï'acõ'abutiaca'a. Musã ñecũsumua weemujãti'quere wéerã, tojota pẽ'rĩpejasirutu'u. Apeye peje na wee'quenojõrẽ weesirutubajaque'a'a, nicu niwĩ.

¹⁴ Narẽ tojo nıca be'ro Jesú masãrẽ pijio, nicu niwĩ:

—Yé cjasere tu'omasĩrãti nırã, tu'orã a'tia.

¹⁵ Marĩ ısero me'rã ba'ase mejeta Õ'acũ ï'orõpu marĩrẽ ña'arõ wa'acã wee'e. Tojo weronojõ o'oro, marĩ ya ısero wijatise pe'e ña'arõ wa'acã wee'e. ¹⁶ O'meperi cıorãnojõ a'tere añurõ tu'oya, nicu niwĩ.

¹⁷ Be'ro Jesú pãjãrã tiropu ní'cu wa'acũ niwĩ. Wa'a, wi'ıpu sãjãacu niwĩ. Be'ro topu cũ queose were'quere cũ bu'erã sãrĩtiña'cãrã niwã. ¹⁸ Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—¿Musã quẽ'rã a'tere tu'omasıweti? Nipe'tise marĩ ba'asõrõsenojõ Õ'acũ ï'orõpu marĩrẽ ña'arõ wa'acã weewe'e. ¹⁹ Te marĩ ba'asõrõse ejeripõ'rãpu wa'atisa'a. Paagapu ba'asõrõno'o. Be'ro yu'rıwija wa'asa'a, nicu niwĩ.

Tojo nıgũ, nipe'tise ba'ase añuse ni'i nıgũ, tojo nicu niwĩ.

²⁰ Jesú apeye werenemocu niwĩ:

—Masıpure wijase pıricã cırẽ ña'arõ wa'acã wee'e. ²¹ A'tiro ni'i. Marĩ ña'arõ wãcuse po'peapu du'pocãtiwijatisa'a. Apı numorẽ a'metãrãsı'rıse, numiarẽ ña'arõ weese, masãrẽ wẽjẽcõ'ase ña'ase ni'i. ²² Tojo nicã yajase, apeyenojõrẽ ıaripejase, ãpẽrãrẽ ña'arõ weese, ãpẽrãrẽ weesoose, marĩ ña'arõ weesere du'utise wãcuseputa wijati'i. Apeye tja, ıose, ãpẽrãrẽ

ña'arõ ucũse, ãpērã yu'rũoro tu'oña'se, marĩ no'o ɰaro weema'ase, te quẽ'rã wãcũseputa wijati'i. ²³ A'te nipe'tise ña'ase po'peapu wijati'i. Te pũrĩcã Ô'acũ ĩ'orõpu masãrẽ ña'arõ wa'acã wee'e, ni werecu niwĩ.

*Judío masõ nitigo ape di'tacjõpu Jesure
ẽjõpeo'que ni'i
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Jesú Genesarepu ní'cu Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩpu wa'acu niwĩ. Topure ãpērã masĩticã'to nígu, ni'cã wi'ipu sãjãacu niwĩ. Tojo weemigũ, masĩcã'no'cu niwĩ. ²⁵ Maata wãtĩ sãjãno'co paco Jesú topu niapu nisere masĩco niwõ. Co a'ti, cã weetamusere sẽrĩgõtigo, Jesú tiropu cũrẽ ẽjõpeogo, ejaque'aco niwõ. ²⁶ Co ape macãcjõ Sirofeniciacjõ nico niwõ. Be'ro Jesú tiropu eta, wãtĩ co macõpũre nigũrẽ cõ'awĩrõdutico niwõ. ²⁷ Jesú core nicu niwĩ:

—Wĩ'marã pe'ere ecamu'tãrõua'a. Marĩ na ba'amũ'tãtimicã, ba'asere ẽ'ma, diayiare do-quecũucã ña'a ni'i, nicu niwĩ. A'tiro nígu, tojo nicu niwĩ. Judío masã pe'ere weeta-mumu'tãrõua'a. Be'roputa judío masã nitirãrẽ weetamurõua'a nígu, tojo nicu niwĩ.

²⁸ Co cũrẽ yu'tico niwõ:

—Yu'u wiogu, tojota ni'i, níró. Diayiaputa mesa doca ñujirã põ'rã ba'acã burudijasere ba'asama, nico niwõ. Judío masã nitirã quẽ'rã cã'rõ mu'u añurõ weesere ñe'emasĩma nígõ, tojo nico niwõ.

²⁹ Co tojo nicã, Jesú yu'ticu niwĩ:

—Mɯ'ɯ añurõ wãcũ'u. Wãtĩ mɯ'ɯ macõpɯre nĩ'cɯre cõ'awĩrõtoja'a. Wa'agosa'a, nicɯ niwĩ.

³⁰ Be'ro co wi'ipɯ tojaa wa'aco niwõ. Topɯ tojaatago, co macõrẽ co cũñarõpɯ pesacã ï'aco niwõ. Wãtĩ copɯre nimi'cɯ wijaatojacɯ niwĩ.

Jesú tɯ'otigure, ucũmasĩtigure yɯ'rɯo'que ni'i

³¹ Jesú Tiro wãmetiropɯ nĩ'cɯ wijawã'cãcɯ niwĩ. Topɯ wijawã'cãgũ, Sidõ wãmetiropɯ, Decápoli nise macãrĩpɯ yɯ'rɯacɯ niwĩ. To yɯ'rɯaa, Galilea cja ditarapɯ ejacɯ niwĩ. ³² Topɯ ni'cũ tɯ'otigure, añurõ ucũwĩrõmasĩtigure Jesú tiro miacãrã niwã. Jesure “Cũrẽ ñapeo yɯ'rɯoya”, nicãrã niwã. ³³ Tojo weegɯ Jesú cãrẽ apero, masã ï'atiropɯ miacɯ niwĩ. Topɯ cã ye omopicarire tɯ'otigu ye o'meperipɯ sĩosõrõcɯ niwĩ. Be'ro ɯ'seco e'opeo, cã ya ñe'merõrẽ ñapeocɯ niwĩ. ³⁴ Be'ro ɯ'mɯsepɯ ï'amorõ ejerisãjã, arameo me'rã a'tiro nicɯ niwĩ:

—Efata. “Pãrĩña” nígũ, tojo nicɯ niwĩ.

³⁵ Cũ tojo nise me'rã cã ye o'meperi pãrĩa wa'acaro niwũ. Cũ ya ñe'merõ ca'bia wa'a, añurõ ucũmasĩcɯ niwĩ. ³⁶ Tu'ajanɯ'cõ, Jesú narẽ “Ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña”, nicɯ nimiwĩ. Cũ narẽ “Ne cã'rõ weretibutiãcã'ña” nimicã, na nemorõ werepãacãrã niwã. ³⁷ Na ɯpɯtɯ ï'amarĩa, a'tiro nicãrã niwã:

—Nipe'tisere añurõ weemi. Masã tɯ'otirãpɯreta tɯ'ocã weesãjãmi. Ucũtirãpɯreta ucũcã weesãjãmi, nicãrã niwã.

8

Jesú ba'paritisetiri mil ɯmɯarẽ eca'que ni'i
(Mt 15.32-39)

¹ Jesú masārẽ yu'ruocaterore pājārã masã cū tiropɯ nerēcārã niwã. Be'ro na ba'ase toja wa'acārã niwã. Tojo wa'acã í'agũ, Jesú cū bu'erārẽ pijio, nicɯ niwĩ:

² —Yu'ɯ ã'rārẽ pajaña'a wa'asa'a. Na marĩ me'rã nirõ i'tia nɯmɯ yu'rɯ'ɯ. Tojo weerã na ba'ase toja wa'ama. ³ Na ye wi'seripɯ yu'ɯ tojaaduticã, ɯjaboarã ma'apɯ tɯ'omasĩse pe'tique'a wa'abosama. Āpěrã yoabutiaropɯ a'ti'cārã nima, nicɯ niwĩ Jesú.

⁴ Be'ro cū bu'erã Jesure yu'ticārã niwã:

—Marĩ a'to masã marĩrõpɯre ¿de'ro wee ã'rã pājārãrẽ ba'ase boca ecabosari? nicārã niwã.

⁵ Jesú narẽ sērĩtiña'cɯ niwĩ:

—¿Dicusepaga pã cɯoti?

Na yu'ticārã niwã:

—Sietepaga cɯo'o, ni yu'ticārã niwã.

⁶ Tojo níca be'ro Jesú masārẽ dujuduticɯ niwĩ. Cū tepagare mii, cū pacɯ Õ'acũrẽ e'catise o'ocɯ niwĩ. Be'ro, pe'é, cū bu'erārẽ masārẽ etidutigɯ o'ocɯ niwĩ. Na masãpɯre etituriacārã niwã. ⁷ Wa'i o'majārãcārẽ pejetirãcã cɯocārã niwã. Jesú na quẽ'rãrẽ cū pacɯre e'catise o'otoja, mejãrõta tja etiduticɯ niwĩ. ⁸ Nipe'tirã ba'a yapiyu'ruacārã niwã. Be'ro siete pi'seri na ba'adu'a'quere seeneo, miisãacārã niwã. ⁹⁻¹⁰ Topɯ ba'a'cārã ba'paritisetiri mil wa'tero ɯmɯa nicārã niwã. Be'ro narẽ na ye wi'seripɯ tojaadutigɯ, Jesú cū bu'erã me'rã yucɯsɯpɯ

mujāsājāa, Dalmanuta wāmetiropu wa'a wa'acu niwī.

Jesure fariseo masā Ō'acũ tutuaro me'rã weeĩ'odutimi'que ni'i

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Jesú cũ bu'erã me'rã Dalmanutapu etacu niwī. Topu fariseo masā Jesure tutuaro me'rã ucũcārã niwã. ¿Diacjũta Ō'acũ macũ nimiticũ? nĩrã, cũrẽ Ō'acũ tutuaro me'rã weeĩ'oduticārã niwã. ¹² Jesú na tojo nisere caributi, tu'satigu, narẽ nicu niwī:

—Aa. ¿De'ro weerã a'tocaterocjārã weeĩ'odutisari? Diacjũta nigũti. Ne cã'rõ narẽ weeĩ'osome, nicu niwī.

¹³ Be'ro narẽ cõ'awã'cãgũ, yucusupu apaturi mujāsājāa, ape pã'rẽpu pẽ'a wa'acu niwī.

Jesú queose o'o'que ni'i

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Ape pã'rẽpu pẽ'arã, Jesú bu'erã na ba'atjere miaticārã niwã. Pã ni'cãgãta cuocārã niwã.

¹⁵ Be'ro Jesú narẽ a'tiro nicu niwī:

—Fariseo masã, tojo nicã Herode na ye levadura pã bucuacã weesere musã tu'omasĩña, nicu niwī.

¹⁶ Cũ bu'erã cũ nisere tu'otirã, na basu nicārã niwã:

—Marĩ pã moocã, tojo nisami, nicārã niwã.

¹⁷ Jesú na tojo nisere masĩgũ, a'tiro nicu niwī:

—¿De'ro weerã musã “Ba'ase moo'o”, niti? ¿Musã tu'omasĩweti yujupu? Musã ejeripõ'rã butiyu'rua'a. ¹⁸ Musã ye caperi me'rã ã'a'a. Musã ye o'meperi me'rã tu'o'o. ¿Tojo weemirã,

yu'u toduporopu wee'quere wãcütibutiati?
 19 Toduporopu ni'cãmocusetiri mil masãrẽ
 ni'cãmocusepaga pã me'rã ecawu. ¿Dicuse
 pi'seri na ba'adu'a'quere seeneorĩ? nicu niwĩ.

Cũ bu'erã cãrẽ yu'ticãrã niwã:

—Doce pi'seri seesãawũ, ni yu'ticãrã niwã.

20 Jesú narẽ ninemocu niwĩ:

—Apeye quẽ'rã sietepaga pã me'rã
 ba'paritisetiri mil masãrẽ ecawu. Tita quẽ'rãrẽ
 ¿dicuse pi'seri seeneono'rĩ? nicu niwĩ.

Na cãrẽ yu'ticãrã niwã:

—Siete pi'seri seeneono'wũ, nicãrã niwã.

21 Na tojo nica be'ro Jesú narẽ nicu niwĩ:

—To pũrĩcã tere masĩmirã, ¿de'ro weerã
 tu'omasĩweti yujupu? nicu niwĩ.

Jesú Betsaidapu caperi ï'atigure yu'rũo'que ni'i

22 Jesú cũ bu'erã me'rã ditarare pẽ'a, ape pã'rẽ
 Betsaida wãmetiri macãpu pẽ'ajacãrã niwã.
 Topu na ejacã, Jesú tiro ni'cũ caperi ï'atigure
 miiejacãrã niwã. Na Jesure a'tiro sãrĩcãrã niwã:

—Ã'rĩrẽ ñapeo yu'rũoya, nicãrã niwã. 23 Tojo
 weegu Jesú caperi ï'atigu ya omocãpu ñe'e, macã
 sumutopu tũawã'cãcu niwĩ. Be'ro Jesú cũ ye
 u'seco me'rã caperipu tuuwa'recu niwĩ. Tojo
 weetojanu'cõ, Jesú omocãrĩ me'rã cũ ye caperire
 ñapeocu niwĩ. Be'ro cãrẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Mu'urẽ apeyenojõ bajumitito? nicu niwĩ.

24 Cũ, cũ ye caperire ï'apãa, a'tiro nicu niwĩ:

—Masãrẽ ï'a'a, ï'agũ. Yucupagu weronojõ
 bajurã sijacã ï'a'a, nicu niwĩ.

25 Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú cũ ye caperipu
 apaturi ñapeonemocu niwĩ. Toputa cũ añurõ

waro ñ'abutiachu niwĩ. Nipe'tisere queoro ñ'achu niwĩ. ²⁶ Be'ro Jesú cūrē cū ya wi'ipũ o'ótōrōgũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Macãpũ wa'aticã'ña. Ne ni'cũ tocjūrē yu'u mũ'urē yu'rũo'quere wereticã'ña, nicu niwĩ.

Pedro Jesure “Mũ'u Õ'acũ bese'cũta ni'i” ní'que ni'i

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Be'ro Jesú cū bu'erã me'rã Cesarea Filipo wãmetiri macã pũ'to nise macãrĩpũ wa'acãrã niwã. Na to wa'aropũ cū bu'erãrē sērĩtiña'cu niwĩ:

—¿De'ro masã ucũti yu'ure? nicu niwĩ.

²⁸ Na cūrē yu'ticãrã niwã:

—Ãpērã mũ'urē “Juã wãmeyerĩ masũ nimi”, nima. Ãpērã “Dũporocjũpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Elía nimi”, nima. Ãpērã “No'o nigũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ nigũ nisasami”, nima, nicãrã niwã.

²⁹ Be'ro Jesú narē sērĩtiña'nemocu niwĩ tja:

—¿Mũsã waro, yu'ure de'ro wãcũti? nicu niwĩ. Cũ tojo nicã, Pedro yu'ticu niwĩ:

—Mũ'u Õ'acũ bese'cu Cristo ni'i, nicu niwĩ.

³⁰ Pedro tojo ní'quere Jesú ne ãpērãrē weredutiticu niwĩ.

Jesú cū wērĩatjere were'que ni'i

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Tu'ajanũ'cõ, cū bu'erãrē a'tiro ni bu'enũ'cãcu niwĩ:

—Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu pũrõ pi'etigusa'a. Tojo nicã judío masã bucũrã, pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã yu'ure

uatirāsama. Yu'ure wējērāsama. Na tojo weemicā, i'tia nūmū be'ro masāgūsa'a, nicū niwī. ³² Narē tu'ota basioro wereme'ricā'cū niwī. Tere tu'ogu, Pedro aperopū Jesure pi-jiwā'cā, tu'ticū niwī. ³³ Be'ro Jesú majāmiī'a, cū bu'erārē ī'a, Pedrore tu'ticū niwī:

—Wa'aya. Mu'u wātī weronojō ucū'u. Mu'u Ō'acū wācūsere masīwe'e. Masā na wācūwuaronojō wācū'u, nicū niwī.

³⁴ Be'ro Jesú cū bu'erārē, tojo nicā masārē pijio, werecu niwī:

—No'o yu'ure ējōpeosirutugūnojō cū weesī'rīrōnojō weeticā'to. Yu'u uaro pe'e weeato. No'o yu'ure sirutusī'rīgū “Jesure ējōpeogu, wērībosau” nitiguta sirutuato. ³⁵ Yu'ure ējōpeose me'rā ña'arō yu'rusī'rītigu, yu'ure ējōpeodu'ugūnojō pecame'epū bajuriono'gūsami. Apī wējēsere uiti, yu'ure ējōpeonu'cūgūnojō pe'e yu'u me'rā catinu'cūgūsami. ³⁶ Ni'cū a'ti turi cjase nipe'tisere wapata'a, cū ejeripō'rā pe'ere bajuriogu, ¿ñe'enojōrē wapata'abosari? ³⁷ Pecame'epū wa'agu, cū ya ejeripō'rārē de'ro wee wapayewīrōmasītisami. ³⁸ A'ti turicjārā masā ña'arō weeri masā yu'ure ējōpeotirā nima. Na wa'teropū yu'ure, tojo nicā yé quetire bopoyasātīcā'ña. Mūsā bopoyasācā, yu'u Ō'acū macū masū weronojō upūtigu a'tiro weegusa'a. A'ti turipūre yu'u pacū asistese me'rā, cūrē wereco'terā me'rā apaturi a'tigu, yu'u quē'rā mūsārē bopoyasāgūsa'a, nicū niwī.

9

¹ Jesú masārē, tojo nicā cū bu'erārē bu'éca be'ro apeye ninemocu niwī narē:

—Diacjã musārē wereguti. Ni'cārērã a'topu nirã yu'u tutuaro me'rã wioḡu sãjãḡũ a'ticã ï'atimirã, wērĩsome, nicu niwī.

Jesú cū bajuse ducayu'que ni'i
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Ni'cã semana be'ro Jesú ũrũḡũ u'muacjuru mujãcu niwī. Tigupure wa'agu, Pedro, Santiago, Juã na se'sarore miacu niwī. Topu na ï'orõpu Jesú cū bajusere ducayucu niwī. ³ Cū su'ti asitea wa'acaro niwũ. Pũrõ butise wa'acaro niwũ. Ne a'topure te butise weronojõ masã su'ti coetima.

⁴ Tojo wa'ari cura Elía, Moisé bajuanu'cã, Jesú me'rã ucũcã ï'acãrã niwã. ⁵⁻⁶ Tere ï'arã, cū bu'erã ucayuru'rua wa'acãrã niwã. Tojo weegu Pedro de'ro nĩmasĩtigu, ucũquejocu niwī. A'tiro nicu niwī:

—Wioḡu, marĩ a'topu nicã añuyuru'a'a. I'tia wi'iacã weerã. Ni'cã wi'i mu'u ya wi'i, ape wi'i Moisé ya wi'i, ape wi'i Elía ya wi'i weerã, nicu niwī Pedro.

⁷ Be'ro ni'cã curua o'mecurua dijati, narē tuubi'acã'caro niwũ. Ti curuapu ni'cũ a'tiro ucũcã tu'ocãrã niwã:

—Ã'rĩ yu'u macũ uputu yu'u ma'igũ nimi. Cū ucũsere tu'o eĩõpeoya, nicu niwī.

⁸ Be'ro ï'aquejocãrã nimiwã. Ne ãpērã marĩcãrã niwã. Jesú ni'cũta nu'cũcu niwī.

⁹ Na ũrũḡũpu ni'cãrã دچارã, na topu ï'a'quere Jesú ne weredutiticu niwī.

—Be'ro yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu wẽrĩ masãca be'ropu wereya, nicu niwĩ.
 10 Tojo weerã na se'saro tere tu'oña'cãrã niwã.
 Na basu a'merĩ sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro nisĩ'rĩrõ weesari cũ wẽrĩca be'ropu masãse? nicãrã niwã. 11 Be'ro Jesure sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weerã Moisé oja'quere bu'eri masã “Masãrẽ yu'rũoacju a'tise duporo Elía a'timũ'tãgũsami”, ni bu'eti?

12 Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—Musã níronojõta Elía a'timũ'tãgũsami. Cũ nipe'tisere apomũ'tãgũsami. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu ye cjasere a'tiro ni'i. “Cũ pi'etigusami. Ñano'tigusami”, ni'i. 13 Yu'u pe'e musãrẽ nigũti. Elía a'titojacu niwĩ. Cãrẽ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu ní'caronojõta queoro wa'acaro niwũ. Masã cãrẽ no'o weesĩ'rĩsere weecãrã niwã, nicu niwĩ.

Jesú wĩ'magũrẽ wãtĩ sãjãno'cũre cõ'awĩrõ'que ni'i

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Na ãrũgũpu ní'cãrã ãpẽrã na me'rãcãrã nirõpu dijatarã, pãjãrã masã nicã ï'acãrã niwã. ãpẽrã quẽ'rã Moisé oja'quere bu'eri masã Jesú bu'erã me'rã uputu ucũcãrã niwã. 15 Be'ro Jesú cũ wãcũña marĩrõ a'ticã ï'arã, nipe'tirã ï'amarĩacãrã niwã. Cũ tiropu omawã'cã, añuduticãrã niwã. 16 Jesú cũ bu'erãrẽ sẽrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Ñe'enojõrẽ tocã'rõ ùrũsãrã weeti na me'rã? nicu niwĩ.

¹⁷ Ni'cũ na pãjãrã wa'teropu nigũ yu'tiquejocu niwĩ:

—Ësãrẽ bu'egu, yu'u macũ wãtĩ sãjãno'cure miitiapu. Yu'u macũrẽ ucũmasĩticã weemi. ¹⁸ Cũ no'o wa'aro wãtĩ cãrẽ ñe'e paaquecũumujãmi. Cũ tojo weecã, useropu so'potu'u, cũ upicarire cũ'rĩdiomujãmi. Tojo wa'agu, bu'amujãmi. Yu'u mu'u bu'erãrẽ “Wãtirẽ cõ'awĩrõña”, nitojamiapu. Na põtẽotiana, nicu niwĩ.

¹⁹ Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Musã ne ëjõpeose moobutia'a. Yu'u musãrẽ yoacã bu'emicã, ne tu'omasĩwe'e yu-jupu. ¿No'ocã'rõ yoacã musã yu'ure ëjõpeoticã wãcũtutuaguasari? Cũ wĩ'magũrẽ yu'u tiro mitia, nicu niwĩ.

²⁰ Cũ tiropu miiejacã, wãtĩ Jesure ï'agũ, wãcũña marĩrõ wĩ'magũrẽ wẽriacã weecu niwĩ. Cũ doqueque'a, tũrũmaacusia, useropu so'potu'uacu niwĩ. ²¹ Tojo wa'acã ï'agũ, Jesú wĩ'magũ pacure sërĩtiña'cu niwĩ:

—¿No'ocãtero yoati a'te cãrẽ tojo wa'aro? nicu niwĩ.

Cũ pacu yu'ticu niwĩ:

—Wĩ'magũpu tojo du'pocãtiwĩ. ²² Pejetiri wãtĩ cãrẽ wẽjẽsĩ'rĩgũ, pecame'epu doqueque'a, diapu doqueñojãcã weemujãmi. Mu'urẽ basiocã, ùsãrẽ pajaña'gũ weetamuña, nicu niwĩ.

²³ Jesú cãrẽ nicu niwĩ:

—Mu'u ějõpeocãma, basiocã'a. No'o ějõpeorãma nipe'tise weeta basio'o, ni yu'ticu niwĩ.

24 Tojo nicã tu'ogu, wĩ'magũ pacu car-icũquejocu niwĩ:

—Ějõpeo'o. Nemorõ ějõpeonemocã weeya, nicu niwĩ.

25 Jesú masã pãjãrã na tiropu omawã'cãticã ĩ'agũ, wãtĩrẽ cõ'awĩrõgũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Wãtĩ ucũticã, tu'oticã weegú, mu'urẽ wi-jaaduti'i. Ārĩ wĩ'magũpure nigũ, wa'aya. Ne apaturi sãjãanemoticã'ña, nicu niwĩ.

26 Cũ tojo nicã, wãtĩ caricũwijaagu, wĩ'magũrẽ apaturi wẽrĩacã weecu niwĩ. Cũ wijaagu, cũrẽ wẽrĩ'cu weronojõ tojacã weecu niwĩ. Tojo weerã cũrẽ ãpẽrã “Wẽrĩa wa'ami”, nicãrã nimiwã.

27 Jesú pe'e cũrẽ omocãpu ñe'e wejewã'cõcu niwĩ. Tojo weecã, cũ wã'cãnu'cãcu niwĩ.

28 Be'ro Jesú wi'ipũ sãjãcã, cũ bu'erã ãpẽrã tu'otiropu cũrẽ sẽrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weerã ũsã wãtĩrẽ cõ'awĩrõmasĩtiapari? nicãrã niwã.

29 Cũ narẽ nicu niwĩ:

—Cũ wãtĩ tojo sãjãgũnojořẽ Ő'acũrẽ sẽrĩ, be'tise me'rã dia'cũ cõ'awĩrõta basio'o, nicu niwĩ.

*Jesú cũ wẽrĩatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)*

30 Na Cesarea Filipopũ ní'cãrã Galilea di'tapu yu'rucãrã niwã tja. Na wa'asere Jesú ne ãpẽrãrẽ masĩcã uaticu niwĩ. 31 Cũ wẽrĩatjere,

ãpērã cūrẽ wiorãpũre o'ootjere cũ bu'erãrẽ
bu'égũ, tojo weecũ niwĩ. A'tiro bu'ecũ niwĩ:

—Yũ'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ
upũtigũre wiorãpũre o'orãsama. Be'ro yũ'ũre
wẽjẽrãsama. Na tojo weemicã, i'tia nũmũ be'ro
masãgũsa'a tja, nicũ niwĩ. ³² Na cũ tojo nisere
tũ'omasĩticãrã niwã. Tũ'omasĩtimirã, uirã,
sẽritiña'masĩticãrã niwã.

Añurõ weeyũ'rũnũ'cãgũ yere oja'que ni'i
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Be'ro Capernau wãmetiri macãpũ etacãrã
niwã. Topũre na w'i'ipũ sãjãejãca be'ro Jesũ cũ
bu'erãrẽ sãritiña'cũ niwĩ:

—¿Mũsã ma'a a'tirã, ñe'enojõ ucũ
a'metu'tiwã'cãtirã weeati?

³⁴ Na pe'e ma'apũre a'tiro ucũwã'cãticãrã
niwã. ¿Noa marĩ wa'teropũre ãpērã yũ'rũoro
niyũ'rũnũ'cãgũsari? nisere ucũcãrã niwã. Tojo
ucũ'cãrã nitjãrã, ne yũ'titiyũ'rũocã'cãrã niwã.

³⁵ Jesũ ejanujã, cũ bu'erã docere pijio, nicũ niwĩ:

—Mũsã ãpērã yũ'rũoro ni'i nisĩ'rĩrã, a'tiro
nirõũa'a: “Nipe'tirã be'rocjũpũ nisa'a”, nirõũa'a.
Apeye, nipe'tirãrẽ weetamurõũa'a, nicũ niwĩ.

³⁶ Be'ro ni'cũ wĩ'magũrẽ pijio, na wa'teropũ
nũ'cõcũ niwĩ. Cũrẽ wũamorõ, nicũ niwĩ:

³⁷ —Yũ'ũre maigũnojo ni'cũ ã'rĩ wĩ'magũrẽ
ñe'egũ weronojõ weemi. Cũrẽ ñe'egũ, yũ'ũreta
ñe'egũ weemi. Yũ'ũre ñe'egũ quẽ'rã yũ'ũ
dia'cũrẽ ñe'egũ weetimi. Yũ'ũre o'ó'cũ Õ'acũ
quẽ'rãrẽ mejãrõta ñe'egũ weemi, nicũ niwĩ.

Marĩrẽ ĩ'atu'titigũ marĩ me'rãcjũ nimi nise ni'i
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Be'ro Juã Jesure a'tiro nicu niwĩ:

—Ësãrẽ bu'egu, ni'cũ mu'u wãmerẽ pisutjĩagũ wãtiarẽ cõ'awĩrõcã ĩ'apu. Cũ marĩ me'rãcjũ nitiami. Tojo weerã cũrẽ cã'mota'apu.

³⁹ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú a'tiro nicu niwĩ:

—Tojo weegure cã'mota'aticã'rõua'a. Ne ni'cũ yu'u wãmerẽ pisutjĩagũ añurõ weel'o'cu, be'ro yu'ure ña'arõ ucũmasĩtisami. ⁴⁰ A'tiro ni'i. Marĩrẽ ĩ'atu'titigu marĩ me'rãcjũ nimi. ⁴¹ Musãrẽ yu'u bu'erã niyucã, ãpẽrã weetamurãsama. Tojo weegu diacjũ musãrẽ wereguti. No'o musãrẽ ni'cũ cã'rõacã aco tiagũnojõrẽ diacjũta Õ'acũ añuse o'ogusami.

*Ãpẽrãrẽ ña'arõ weecã weeticã'ña nise ni'i
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴² »No'o yu'ure ejõpeogu wĩ'magũrẽ ña'arõ weecã weegũ uputu bu'iri da'reno'gũsami. Cũrẽ ãtãgã pajicja wãmutapu du'teyoo, dia pajiri maapu doqueñocã, nemorõ añubosa'a. Tojo weecã, cũ maata wẽria wa'a, dojorẽnemotibosami. Cũ dojorẽbo'que pe'tia wa'abosa'a. ⁴³ Musã ya omocã me'rã ña'arõ weesĩ'rĩrã, dutecõ'abo'caro weronojõ ña'asere weedu'ucã'ña. Musã ni'cã omocã me'rã Õ'acũ tiropu ejacã, nemorõ añu'u. Pecame'epu puã omocã me'rã wa'acã pe'ema, ña'ayu'rua'a. Musã ña'arõ weesĩ'rĩsere weeticã, nemorõ añubosa'a. Musã ña'arõ weesĩ'rĩsere wéerã pecame'epu wa'acã, ña'a ni'i. Topure pecame'e ne yatitisa'a. ⁴⁴ Becoa ne boatisama. Pecame'e quẽ'rã ãjũnu'cũcã'sa'a. ⁴⁵⁻⁴⁸ Tojo nicã musã ya du'pocã me'rã ña'arõ wéerã,

dutecõ'abo'caro weronojõ mejārõta weeya tja. Mũsã pecame'epũ pua dũ'pocã me'rã wa'acã, ña'ayu'rua'a. Opa cõ'ñerõ Ʃ'mũsepũ sãjãcã pe'ema, nemorõ añu'u. Capea me'rã quẽ'rã ña'arõ weesĩ'rĩrã, mejārõta weeya. Mũsã capea orewee cõ'abo'caro weronojõ ña'asere ĩ'adu'ucã'ña. Mũsã pecame'epũ pua capea me'rã wa'acã, ña'a ni'i. Tojo nicã Ʃ'mũsepũ ni'cã capea me'rã wa'acã, nemorõ añu'u. Mũsã ña'arõ weesĩ'rĩsere weeticã, nemorõ añu ni'i. Mũsã ña'arõ weesĩ'rĩsere weerã pecame'epũ wa'acã, ña'a ni'i. Topure becoa ne boatisama. Pecame'e quẽ'rã ne yatitisa'a.

⁴⁹ »Nipe'tise ba'asere pecame'e me'rã do'ano'o. A'te weronojõ a'ti di'tapure nipe'tirã yu'ure ejõpeorã pi'etise me'rã nemorõ wãcũtutanemorãsama. ⁵⁰ Moa ocaro ba'acã, añu ni'i. Ocace pe'tica be'ro apaturi ocacã weeta basiowe'e. Mũsã pũricã moa ocaro weronojõ niña. A'mequẽse marĩrõ añurõ nisetiburoya, nicũ niwĩ.

10

Nũmotirã, marãpũtirã a'merĩ cõ'aticã'ña nise ni'i

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesũ Capernaupũ ni'cũ Judea di'tapũ wa'a wa'acũ niwĩ. Topũ ni'cũ Jordã wãmetiri maarẽ, mujĩpũ mujãtiro ape pã'rẽpũ pẽ'acũ niwĩ. Topure apaturi masã nerẽcãrã niwã. Cũ weewũaronojõta narẽ bu'ecũ niwĩ. ² Fariseo masã cã mejẽcã yu'ticã uarã, bu'iri bocasĩ'rĩrã sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿Ni'cũ cũ ñumorẽ cõ'ata basiosari? ¿Marĩrẽ dutise tojo niti? ³ Jesú narẽ yu'ticũ niwĩ:

—¿Moisé de'ro dutipari?

⁴ Na yu'ticãrã niwã:

—Moisé ni'cũ ñumorẽ “A'te ye bu'iri mu'urẽ cõ'a'a” nirĩ pũrĩrẽ core ojao'oduticũ niwĩ. “Tojo apóca be'ro cõ'ata basio'o”, nicũ niwĩ Moisé, nicãrã niwã.

⁵ Na tojo níca be'ro Jesú nicũ niwĩ:

—Musã ñecũsumua ejeripõ'rã butise ye bu'iri Moisé musã ñumosãnumiarẽ cõ'acã cã'mota'aticũ niwĩ. ⁶ Õ'acũ nipe'tise cũ ne waro weenu'cãcateropure umũ, numio weecu niwĩ. ⁷ “Tojo weegu umũ cũ pacũ, cũ pacore cõ'awija, cũ ñumo me'rã nigũsami. ⁸ Na pũarã ni'cã upũ weronojõ nirãsama”, nicũ niwĩ Õ'acũ. Tojo weerã pũarã nitima. Ni'cã upũta nima. ⁹ A'te ye bu'iri Õ'acũ a'mesu'o'cãrãrẽ masã ne ducawaaticã'rõua'a, nicũ niwĩ Jesú.

¹⁰ Be'ro wi'ipũ dajarã, Jesú bu'erã cãrẽ apaturi sãrĩtiña'nemocãrã niwã te cjasereta tja. ¹¹ Narẽ a'tiro yu'ticũ niwĩ:

—Cũ ñumorẽ cõ'a, apegore ñumotigunojõ cũ ñumotimũ'tã'core ña'arõ weegu weesami. ¹² Mejãrõta numio co marãpũre cõ'a, apĩ me'rã marãputigo quẽ'rã co marãputimũ'tã'cure ña'arõ weego weesamo. Te Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãseta ni'i, nicũ niwĩ.

*Jesú wĩ'marãrẽ ñapeo sãrĩbosa'que ni'i
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Be'ro narẽ ñapeodutirã wĩ'marãrẽ Jesú tiro miacãrã niwã. Na tojo weecã ï'arã, narẽ miarãrẽ

cũ bu'erã tu'ticãrã niwã. ¹⁴ Na tojo weecã ï'agũ, Jesú ua wa'acu niwĩ. Narẽ nicu niwĩ:

—Wĩ'marãrẽ yu'u tiro a'ticã du'uo'oya. Narẽ cã'mota'aticã'ña. Wĩ'marã marĩnojõrẽ añurõ ãjõpeoma. Æpẽrã quẽ'rã wĩ'marã weronojõ yu'ure ãjõpeorã yu'u pacu wiogu nirõpu wa'arãsama. ¹⁵ Diacjũ musãrẽ wereguti. Æ'rã weronojõ yu'ure ãjõpeotigunojõ ne cã'rõ yu'u pacu nirõpu wa'asome, nicu niwĩ.

¹⁶ Be'ro wĩ'marãrẽ wuamorõmujã, narẽ ñapeo, cũ pacure “Æ'rãrẽ añurõ weeya”, ni sãribosacu niwĩ.

Ma'mu peje cuogu Jesú me'rã ucũ'que ni'i
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jesú aperopu wa'ari cura ni'cũ cãrẽ omasirutuwã'cãcu niwĩ. Omasirutuwã'cã, ãjõpeogu cũ duporo ejaque'a, sãrĩtiña'cu niwĩ:

—Mu'u masãrẽ bu'egu añugũ ni'i. ¿Yu'u ñe'enojõ weegusari catise pe'titiserẽ bocasĩ'rĩgũ? nicu niwĩ.

¹⁸ Jesú cãrẽ nicu niwĩ:

—¿Yu'ure añugũ ni'i nígũ, diacjũta nigũ weeti? Ni'cũta Õ'acũ añugũ nimi. ¹⁹ Mu'u Õ'acũ dutise cũu'quere masĩsa'a. “Masãrẽ wẽjẽcõ'aticã'ña. Apĩ nũmorẽ a'metãrãticã'ña. Yajaticã'ña. Æpẽrã ye cjasere nisooticã'ña. Æpẽrã yere uarã, weeta'saticã'ña. Mu'u pacu, mu'u pacore ãjõpeoya”, ni'i, nicu niwĩ.

²⁰ Cũ tojo nicã tu'ogu, yu'ticu niwĩ:

—Bu'egu, yu'u wĩ'magũputa a'tere queoro weemuãtiwu, nicu niwĩ.

²¹ Jesú cãrẽ pajaña'se me'rã ï'a, nicu niwĩ:

—Mu'urē apeyenojōacā dū'sa'a. Mu'u cuosere duape'ocjũ wa'aya. Te dua'que wapare pajasec̄orārē ducawaaya. Tojo weegu u'musepu peje añuse cuogusa'a. Tu'ajanu'cō, yu'ure sirutuya, nicu niwĩ.

²² Cũ tojo nicā tu'ogu, tu'saticu niwĩ. Cũ peje waro cuoyu'ruatjāgũ, cũ cuosere ma'iyu'rugũ bujaweti, tojaa wa'acu niwĩ.

²³ Be'ro Jesú cũ sumuto ĩ'aste, cũ bu'erārē nicu niwĩ:

—Peje cuorārē Ō'acũ tiropu wa'acā diasabutia'a, nicu niwĩ.

²⁴ Tojo nicā tu'orā, cũ bu'erā tu'omarīacārā niwā. Jesú narē ninemocu niwĩ tja:

—Yu'u pō'rā weronojō nirā, a'tiro ni'i. No'ona cuosere ējōpeoyu'rūnu'cācā, yu'u pacu nirō u'musepu wa'ase diasabutia'a. ²⁵ Wa'icu cameyo wāmetigūjo awiga yuta da pĩ'osōrōrī pepu sājāa yu'rūtēricā, diasayu'rūmajā wa'asa'a. U'musepu yu'u pacu nirōpu peje cuogu wa'acā pe'ema, totá nemorō diasaa'a, nicu niwĩ.

²⁶ A'tere tu'orā, uputu ĩ'amarīa, a'merĩ sēritiña'cārā niwā:

—To pūrīcārē ¿noanojō pe'e Ō'acũ tiropu wa'amasīrāsari? nicārā niwā.

²⁷ Jesú narē ĩ'agūta ĩ'a, nicu niwĩ:

—Masā na basu weetutuase me'rā yu'rūmasītisama. Ō'acũ pūrīcārē basio'o. Cūma ne apeyenojō weeta basiotise marĩ'i, nicu niwĩ.

²⁸ Cũ tojo nicā tu'ogu, Pedro nicu niwĩ:

—Wiogu, nipe'tise ũsā cuosere du'ucūu, mu'urē sirutuwu.

²⁹ Jesú yu'ticu niwĩ:

—Diacjūta nigūti. No'o nigūnojō, yé bu'iri, tojo nicā masārē yu'rūose quetire werese bu'iri cū ya wi'i, cū acawererā, cū pacusumua, cū pō'rā, cū ye weseri du'ucūuwā'cā'cārānojōrē a'tiro wa'arosa'a. ³⁰ Na cō'awā'cā'que nemorō peje waro bocarāsama. A'ti umucopure nemorō wi'seri, acawererā, pacosānumia, pō'rā, weseri bocarāsama. Āpērā narē ña'arō weemicā, tere bocarāsama. Be'ropu quē'rārē Ō'acū me'rā ninu'cūcā'rāsama. ³¹ Tojo nimicā, ni'cārōacārē wiorā weronjō nirā be'ropure mejō nirā nirāsama. Pājārā mejō nirā quē'rā be'ropure wiorā weronjō nirāsama, nicu niwī Jesú.

*Jesú cū wēriatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Be'ro Jesú Jerusalē wa'ari ma'apu cū bu'erā duporo u'mutāwā'cācu niwī. Na Jerusalēpu Jesure wējēsī'rīrāsama nīrā, cū uiticā ī'arā, cū bu'erā ī'amarīacārā niwā. Masā na be'ro siruturā quē'rā uicārā niwā. Be'ro Jesú cū bu'erā docere pijiocu niwī. Pijio, cūrē wa'atjere werecu niwī.

³³ —Musā masī'i. Marī Jerusalēpu wa'arā wee'e. Topu yu'u Ō'acū macū masū weronjō uputigure a'tiro weerāsama. Pa'ia wiorā, tojo nicā Moisé oja'quere bu'eri masāpūre o'orāsama. Na yu'ure wējēdutarāsama. Náta tja ape di'tacjārā judío masā nitirā wiorārē wiaturiarāsama. ³⁴ Yu'ure bujicā'a, tārārāsama. U'seco e'opeo, yu'ure wējērāsama. Na tojo weemicā, i'tia nūmu be'ro masāgūsa'a, nicu niwī.

Santiago, Juã Jesure na sērĩmi'que ni'i
(Mt 20.20-28)

³⁵ Be'ro Santiago, Juã Zebedeo pō'rã Jesú tiro wa'a, cūrē nicārã niwã:

—Īsārē bu'egũ, ũsã sērĩsere mũ'u o'ocã uasa'a.

³⁶ Na tojo nicã, sērĩtiña'cu niwĩ:

—¿Ñe'enojō yu'u weecã uasari?

³⁷ Na yu'ticārã niwã:

—Mũ'u wiogu sājāgũ, ũsārē mũ'urē dutitamuajã sōrōpa. Ni'cũ mũ'u diacjũ pe'e, apĩ cũpe pe'e dupoapa, nicārã niwã.

³⁸ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú nicu niwĩ:

—Mũsã yu'ure sērĩsere tu'omasĩwe'e. Yu'u uputu pi'eti, wērĩgũsa'a. ¿Yu'u pi'eti wērĩatjere weronojō mũsã quē'rã weemasĩti?

³⁹ Na yu'ticārã niwã:

—Īũ. Pi'eti, wērĩmasĩ'i, nicārã niwã.

Jesú narē nicu niwĩ:

—Diacjũta ni'i. Mũsã quē'rã yu'u weronojō pi'eti, wērĩrãsa'a. ⁴⁰ Tojo weemicã, diacjũ pe'e, cũpe pe'e mũsārē dupomasĩtisa'a. A'te yu'u weese niwe'e. Yu'u pacu cũ beseyu'cārã pe'e topu dujirãsama, nicu niwĩ.

⁴¹ Be'ro diez āpērã Jesú bu'erã na tojo sērĩcã tu'orã, Santiago, Juã me'rã ua wa'acārã niwã.

⁴² Tojo weecã i'agũ, Jesú pijio, narē nicu niwĩ:

—Mũsã masĩsa'a. A'ti nucũcārē dutirã ti di'tare miwapa wa'asama. Na docacjārã quē'rã mejārōta dutipesama. ⁴³ Mũsã pũrĩcã na weronojō weesome. Tojo weronojō o'orã, mũsã wa'teropu wiorã nisĩ'rĩrã, āpērãrē da'raco'terã weronojō niña. ⁴⁴ No'o āpērã

nemorõ nisĩ'rĩgũnojoõ nipe'tirãrẽ da'raco'tegu weronojoõ tu'oña'ña. ⁴⁵ Yu'u weronojoõ weeya. O'acũ macũ masũ weronojoõ upũtigũ nimigũ, ãpẽrã yu'ure weetamuato nígũ mejẽta a'tiwũ. Yu'u pe'e narẽ weetamugũ a'tiwũ. Tojo nicã pãjãrã na ña'arõ wee'que wapare wẽrĩbosa wapayewĩrõgũ a'tiwũ, nicũ niwĩ.

Jesú Bartimeo wãmetigu caperi bajuno'tigure yu'rũo'que ni'i

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Na Jerusalẽpũ majãrã, Jericópũ etacãrã niwã. Be'ro ti macãpũ Jesú cũ bu'erã me'rã yu'rũacu niwĩ. Pãjãrã masã cũrẽ sirutucãrã niwã. Topũ Bartimeo wãmetigu Timeo macũ caperi bajuno'tigu ma'a sumutopũ niyeru sẽrĩdujicũ niwĩ. ⁴⁷ “Jesú Nazarecjũ a'timi” nicã tu'ogu, Bartimeo caricũnũ'cãcũ niwĩ:

—Jesú, Davi pãrãmi nituriagu, yu'ure pajaña'ña, nicũ niwĩ.

⁴⁸ Pãjãrã cũrẽ “Caricũticã'ña”, ni tu'ticãrã nimiwã. Cũ pe'e tojo nimicã, nemopecã'cũ niwĩ.

—Davi pãrãmi nituriagu, yu'ure pajaña'ña, nicũ niwĩ.

⁴⁹ Tojo nicã tu'ogu, Jesú tojanũ'cã, a'tiro nicũ niwĩ:

—Pijioya.

Na cũrẽ pijio, nicãrã niwã:

—Quero wã'cãnũ'cãbaque'oya. Mu'urẽ pijimi, nicãrã niwã.

⁵⁰ Tojo weegu cũ bu'icjãrõrẽ to tuweecũu bu'pumajã, Jesú tiro wa'acu niwĩ. ⁵¹ Topũ ejacã, Jesú cũrẽ sẽrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿De'ro yu'u weecã uasari?

—Masãrẽ bu'egu, yu'ure caperi bajucã uasa'a, nicu niwĩ.

⁵² Jesús cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Mu'u yu'ure ẽjõpeoapu. Tojo weegu mu'u yu'rũono'toja'a. Wa'agusa'a, nicu niwĩ.

Tojo nirĩ curata cã caperi ã'acu niwĩ. Be'ro Jesure ma'apu sirutuwã'cãcu niwĩ.

11

*Jesú Jerusalẽ wãmetiri macãpu sãjãa'que ni'i
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jesús cã bu'erã me'rã Jerusalẽpu ejatjo cãrõ du'sacaro niwũ. Betfagẽ, Betania wãmetise macãrĩ ãrũgũ Olivo wãmeticju põtẽorõpu ejacãrã niwã. Topu cã bu'erã puarãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

²—Si macã marĩ põtẽorõ nirĩ macãpu wa'aya. Topu ejarã, ni'cã burro wĩ'magũ du'tenu'cõ'cure bocaekarãsa'a. Cã ne pesano'ña marĩgũ nigũsami. Cãrẽ pãa miitia. ³No'o musãrẽ ãpẽrã “¿De'ro weerã tojo weeti?” nicã, “Ësã wioгу uami. Maata wiano'rõsa'a tja”, niña, nicu niwĩ.

⁴ Be'ro na wa'a, sope pu'to ma'a sumuto du'tenu'cõ'cure bocaecãrã niwã. Bocaaja, cãrẽ pãacãrã niwã.

⁵ Na tojo weeri cura topu nu'cũrã narẽ nicãrã niwã:

—¿De'ro weerãtirã cãrẽ pãati? nicãrã niwã.

⁶ Na tojo nicã tu'orã, Jesús duti'caronojõta narẽ yu'ticãrã niwã. Tojo weerã narẽ “Miaña”, nicãrã niwã. ⁷ Be'ro Jesús tiro miaa, cã burro bu'ipu na ye su'ti bu'icjasere tuweepeocãrã niwã. Tojo

wéeca be'ro Jesú cū bu'ipɯ mujãpejacɯ niwĩ.
 8 Cūrē ějõpeorã, pãjãrã cū yu'ruaro ma'apɯ na
 ye su'ti bu'icjasere sēeocūucãrã niwã. Āpērã
 pūrĩ nise querire dutecūucãrã niwã.

9 Cū dɯporo wa'arã, cū be'rocjãrã quē'rã a'tiro
 caricūcãrã niwã:

—Marĩ wiogure e'catise o'orã. Ā'rĩ Ō'acū
 o'ó'cɯ añubutiami. 10 Cū wiogɯ sãjãtje añurõ
 wa'ato. Marĩ ñecū Davi wiogɯ ní'caro weronojõ
 añurõ wa'ato. Nipe'tirã u'musecãrã cūrē
 “Añubutiami” ni e'catise o'oato, nicãrã niwã.

11 Be'ro Jesú Jerusalēpɯ sãjãejagɯ, Ō'acū
 wi'ipɯ wa'acɯ niwĩ. Topɯ nipe'tise ti wi'i cjasere
 ĩ'ape'o, Betaniapɯ cū bu'erã me'rã wa'a wa'acɯ
 niwĩ. Ñamica'apɯ niyucã, tojo weecɯ niwĩ.

*Jesú higuera wãmeticjɯ dɯca marĩcjure
 ñaidijaduti'que ni'i
 (Mt 21.18-19)*

12 Ape nɯmɯ bo'reacã Betaniapɯ ní'cãrã
 Jerusalēpɯ wa'acã, Jesú ujaboayɯ'ruacɯ niwĩ.

13 Yoaropɯ ma'a sumuto higuera wãmeticjɯ
 ni'cãgũ añurõ pūrĩticjure ĩ'acɯ niwĩ. Be'ro tigɯ
 tiro dɯcatisa'aba ní'gũ, ĩ'agũ wa'acɯ niwĩ. Pūrĩ
 peje dia'cū nicaro niwũ. Dɯcatiritero niticarõ
 niwũ. 14 Dɯca marĩcã ĩ'agũ, Jesú tigure nicɯ
 niwĩ:

—Ne āpērã a'tigɯ dɯcare ba'anemosome majã,
 nicɯ niwĩ.

Cū tojo nicã, cū bu'erã tu'ocãrã niwã.

*Jesú Ō'acū wi'ipɯ duarãrē cõ'awĩrõ'que ni'i
 (Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)*

15 Be'ro Jerusalēpū ejacārā niwā. Jesú Ō'acū wi'ipū sājāejagū, Ō'acūrē ūjūamorōpeoatjere duarārē, tere duurārē cō'awīrōcū niwī. Na niyeru dūcayuri mesare, na bujare duadujisere cō'agū, tuuquecūpe'ocā'cū niwī. 16 Ne apeyenojō duasenojōrē ti wi'ipū mi, yu'rūtērīwījadutiticū niwī. 17 Narē bu'égū, a'tiro nicū niwī:

—Ō'acū ye queti ojāca pūrīpū a'tiro ojano'wū: “Ya wi'i 'Nipe'tirocjārā űubueri wi'i ni'i', nino'ca wi'i ni'i.” Mūsā pe'e queoro weewe'e. Yajarā ya wi'ire weronojō tojacā weepū mūsā, nicū niwī.

18 Pa'ia wiorā, āpērā Moisé oja'quere bu'eri masā cū tojo nisere tū'ocārā niwā. Be'ro na tū'o, “¿De'ro wee marī ā'rīrē wējērāsari?” ni, bu'iri a'manū'cācārā niwā. Cū bu'esere nipe'tirā tū'omarīamujācā ĩ'arā, cūrē uicārā niwā. 19 Be'ro na'ique'ari cura Jesú ti macārē ní'cū wijawā'cā, wa'a wa'acū niwī tja.

Higuera wāmeticjū űaidija'que ni'i
(Mt 21.20-22)

20 Ape nūmū bo'reacā tja Jerusalēpū wa'arā, higuerağure nū'cōrīpūta űai'cure ĩ'acārā niwā.

21 Tojo weegū Pedro Jesú “A'tigū dūcare ba'anemosome majā” ní'quere wācūğū, Jesure nicū niwī:

—Ūsārē bu'egū, ĩ'aña. Sicū mū'u űaiduti'cū űaia wa'apā, nicū niwī.

22 Jesú narē nicū niwī:

—Ō'acūrē ējōpeoya. 23 Diacjū mūsārē wereguti. No'o a'tigū ūrūğūrē “Dia pajiri maapū doqueñorāti” nicā, queoro wa'arosa'a.

Musã diacjũta ějõpeocã, “Ûsã nise diacjũta wa'arosa'a” nicã, tojo wa'arosa'a. ²⁴ Tojo weegu musãrẽ nigũti. Nipe'tise musã Õ'acũrẽ sãrĩcã, “Ûsãrẽ diacjũta o'ogusami” ni ějõpeocã, tojo wa'arosa'a. ²⁵ Musã Õ'acũrẽ sãrĩrãtirã, ãpẽrã me'rã apeyenojõ a'metu'ti'que cõorã, narẽ acobojomũ'tãña yujupũ. Tojo weecã, marĩ pacu u'musepu nigũ quẽ'rã musã ña'arõ wee'quere acobojogusami. ²⁶ Æpẽrãrẽ acobojoticãma, marĩ pacu u'musepu nigũ quẽ'rã musã ña'arõ wee'quere acobojosome, nicu niwĩ.

Jesure “¿Noa dutiro me'rã tojo weeti?” ni'que ni'i

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Be'ro apaturi Jerusalẽpu ejacãrã niwã. Jesú Õ'acũ wi'ipũ nirĩ cura a'tiro wa'acaro niwũ. Pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, ãpẽrã judío masã bucũrã Jesú tiropũ wa'acãrã niwã.

²⁸ Jesure sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ronojõ dutise me'rã mu'u weesere tojo weeti? ¿Noa mu'urẽ tojo weedutigũ dutise o'ori? nicãrã niwã.

²⁹ Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—Yu'u quẽ'rã musãrẽ sãrĩtiña'megũti. Musã yu'ure yu'ticã, musãrẽ “A'te dutiro me'rã wee'e”, nigũti. ³⁰ ¿Noa Juãrẽ wãmeyedutigũ o'õpari? ¿Õ'acũ o masã o'õpari cũrẽ? Yu'tiya, nicu niwĩ.

³¹ Cũ tojo nicã tu'orã, na basu a'merĩ ucũcãrã niwã:

—Marĩ “Õ'acũ o'ócũ niwĩ” nicã, cũ marĩrẽ “To pũrĩcãrẽ ¿de'ro weerã Juãrẽ ějõpeotiri?” nigũsami. ³² Marĩ “Õ'acũ o'óticũ niwĩ; masã cũrẽ

o'ócārã niwã” nicã, masã marĩrẽ tu'tirãsama, nicārã niwã.

Masã Juãrẽ “Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ niwĩ”, ni ãjõpeocãrã niwã. Tojo weerã wiorã masãrẽ uinícãrã niwã. ³³ Tojo weerã na yu'ticãrã niwã:

—Masĩtisa'a, niyu'ruocã'cãrã niwã. Tere tu'ogu, Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Yu'u quẽ'rã masãrẽ “A'te dutiro me'rã wee'e”, ni werewe'e, nicu niwĩ.

12

Da'raco'terã queoro weeti'que ni'i
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Be'ro Jesú pa'ia wiorãrẽ, Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, judío masã wiorãrẽ queose me'rã werecu niwĩ:

—Ni'cũ cũ ya di'tapu u'se ote, sã'rĩsãnu'cõsami. Topu na u'se bipesãati pere ãtãgãpu se'esãjãsami. Tojo nicã u'muarĩ wi'i na co'tedujiati wi'ire weesami.

»Be'ro aperopu sijagu wa'agu, ãpẽrãrẽ ti wesere co'tedutigã cõusami. Narẽ cũ ya di'tare da'rãse wapa “Tocã'rõ yu'ure u'se wiapa”, niwã'cãsami. ² Be'ro u'se ducãtiriterore ti wese wioçu aperopu nisami. Topu nigũ, ni'cũ cãrẽ da'raco'tegure o'ósami. Cãrẽ o'õgu, “Ya di'ta da'rarãrẽ yé u'sere sãrĩgũ wa'aya”, nisami. ³ Cũ topu ejacã, ti wese da'rarã cãrẽ ñe'e, paa, ne cã'rõ o'otimirã, o'ótõrõsama. ⁴ Be'ro apĩ cãrẽ da'raco'tegure o'ósami tja. Cãma dupoapu cãmida're, ña'arõ bujicã'a, o'ótõrõsama. ⁵ Ti

wese wiogu apĩrẽ o'ónemosami tja. Ā'rĩma di-
acjũta wẽjẽcã'sama. Be'ro pãjãrã o'ónemosami.
Āpẽrãrẽ paasama. Āpẽrãrẽ wẽjẽcã'sama.

⁶ »Cũ macũ ɯpũtu ma'igũ dia'cũ dũ'sasami.
Be'ropũ cũrẽ o'ósami. A'tiro wãcũmisami:
“Yũ'ũ macũrẽ wiopesase me'rã ĩarãsama”,
nimisami. ⁷ Wiogu macũ na tiropũ etacã, ti wese
da'rari masã a'tiro nisama: “Ā'rĩta nimi be'ropũ
a'ti wesere ñe'eacjũ. Ma. Cũrẽ wẽjẽrã. Be'ro
a'ti wese marĩ ya wese tojarosa'a”, ni wãcũsama.
⁸ Be'ro cũrẽ ñe'e, wẽjẽcã'sama. Tu'ajanũ'cõ, ti
wese sumutopũ cũ upũre cõ'asama, nicũ niwĩ
Jesú.

⁹ Be'ro Jesú narẽ ninemocũ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ ti wese wiogu narẽ ¿de'ro
weegũsari? A'tiro weegũsami. Cũ a'ti, cũ ya
di'ta da'rarãrẽ wẽjẽcõ'ape'o, ãpẽrãrẽ ti di'tare
o'ogũsami.

¹⁰ »Mũsã Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩrẽ bu'epã.
Yũ'ũre wa'atjere a'tiro ojano'wũ:
Ĕtã pjĩrĩ me'rã wi'i yeeri masã ni'cã pjĩ na ɯtica
pjĩrẽ cõ'arãsama.

Na cõ'ãca pjĩ me'rã ãpẽrã pe'e ni'cã wi'i tutuari
wi'i yeenũ'cãmũjãsama.

¹¹ Ō'acũ marĩ wiogu na cõ'ãca pjĩ me'rã tojo
weesami.

Cũ tojo wee'que “Añubutia'a”, ni tũ'oña'no'o, ni
ojano'wũ, nicũ niwĩ Jesú.

¹² Wiorã te queose me'rã cũ ucũcã, “Ĕsãrẽta
ucũgũ weesami”, nicãrã niwã. Tojo weerã cũrẽ
ñe'esĩ'rĩmicãrã niwã. Masãrẽ ui nicãrã niwã.
Tojo weerã ñe'emasĩti, wa'a wa'acãrã niwã.

Weeta'sase me'rã Jesure bu'iri a'marã na sêrĩtiña'que ni'i

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Be'ro wiorã fariseo masãrẽ, tojo nicã Herode ya curuacjãrãrẽ Jesú tiropu o'ócãrã niwã. Na Jesure mejẽcã yu'ticã ɯarã, bu'iri bocasĩ'rĩrã, tojo weecãrã niwã. ¹⁴ Be'ro na o'ócãrã Jesú tiropu ejarã, a'tiro nicãrã niwã:

—Masãrẽ bu'egu, mɯ'ɯ nisetisere mas'i. Masã yu'ure “¿De'ro wãcũrãsarĩ?” nirõ marĩrõ diacjũ ucũ'u. Õ'acũ yere diacjũ were'e. ãpẽrã “Wiorã nima” nirõ marĩrõ nipe'tirãrẽ ni'cãrõnojõ ã'a'a. Mɯ'urẽ apeyenojõ sêrĩtiña'sĩ'rĩsa'a. Romano masã wiogure cũ niyeru wapaseesere wapayecã, marĩrẽ dutise ¿añuti o ña'a nitine? ni sêrĩtiña'cãrã niwã.

¹⁵ Jesú pe'e na weeta'sase me'rã sêrĩtiña'cã ã'agũ, a'tiro nicu niwĩ:

—¿De'ro weerã yu'ure mejẽcã yu'tigu, bu'iri bocagusami nisĩ'rĩrã, sêrĩtiña'ti? Niyeru kujire miitia, nicu niwĩ.

¹⁶ Tojo weerã ti kujire miiticãrã niwã. Tere ã'agũ, Jesú sêrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Noa queose, noa wãme wã'ñati? nicu niwĩ.

Na yu'ticãrã niwã:

—César, romano masã wiogu queose, cũ wãme wã'ña'a, nicãrã niwã.

¹⁷ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ nicu niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ César, romano wiogu wapayedutisenojõrẽ cũrẽ o'oya. Õ'acũ ye pe'ema cũrẽ o'oya. Cũ weedutisere weeya, nicu niwĩ.

Cũ tojo yu'ticã tu'orã, tu'omarĩa wa'acãrã niwã.

Masã wěrĩca be'ro masãsere Jesure sěrĩtiña'que ni'i

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Be'ro ãpērã pa'ia saduceo masã Jesú tiro wa'acãrã niwã. Na “Wěrĩ'cãrã masãsome”, ni ějõpeosama. Tojo weerã Jesure a'tiro nicãrã niwã:

¹⁹ —Masãrẽ bu'egu, Moisé a'tiro dutise cũucu niwĩ: “Ni'cũ ñumotigu põ'rãtitimigũ wěrĩcã, cũ acabiji cũ ñumo ní'core ñuorẽato. Be'ro cũ co me'rã ne waro põ'rãtimũ'tãgũrẽ cũ ma'mi wěrĩ'care põ'rãtibosato”, nicũ niwĩ. ²⁰ Ni'cũ põ'rã sietere tojota wa'acaro niwũ. Masã ma'mi ñumoti, põ'rãtitimigũ wěrĩa wa'acu niwĩ.

²¹ Cũ be'rocjũ cũ ma'mi ñumore ñuorẽcu niwĩ. Cũ quẽ'rã põ'rãtitimigũ wěrĩa wa'acu niwĩ. Be'rocjũ quẽ'rãrẽ tojota wa'acaro niwũ. ²² Tojo dia'cũ te nituogupure tojo wa'aturiadijacaro niwũ. Be'ro na ñumo ní'co quẽ'rã wěrĩa wa'aco niwõ. ²³ Na siete core ñumoticãrã niwã. To pũrĩcãrẽ wěrĩ'cãrã masãcã, ¿ni'í ñumo tojabu-tiagosari? nicãrã niwã.

²⁴ Tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—Musã wisiyũ'rua'a. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩ cjasere ne masĩwe'e. Õ'acũ cũ tutuase quẽ'rãrẽ masĩwe'e. ²⁵ Wěrĩ'cãrã na masãca be'ro ñumotisome. Põ'rã numia quẽ'rãrẽ numisosome. Õ'acũrẽ wereco'terã u'musepu nirã weronojõ nirãsama. ²⁶ Apeyenojõ musãrẽ wěrĩ'cãrã masãsere werenemogũti. Musã Moisé ojãca pũrĩrẽ bu'epã. Õ'acũ cũrẽ ni'cã yucusiti ũjũrĩ sitipu a'tiro ucũcu niwĩ: “Yu'u Õ'acũ ni'i.

Mu'u ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob wiogu ni'i", nicu niwĩ. ²⁷ Cũ, "Na wiogu ni'i" nígũ, "Yu'u tiropu catima", nigũ weecu niwĩ. Õ'acũ catirã wiogu nimi. Wẽrĩbajuduti'cãrã marĩma. Tojo weerã musã, "Wẽrĩ'cãrã masãsome" nĩrã, wisiyu'rua'a, nicu niwĩ Jesú.

Moisé dutise cõu'que ni'cãrõ añuyu'rũnu'cãrõ ni'i nise ni'i

(Mt 22.34-40)

²⁸ Apĩ quẽ'rã topu Moisé oja'quere bu'eri masũ Jesú tiro nicu niwĩ. Jesure saduceo masã me'rã uputu ucũcã tu'ocu niwĩ. Tojo weegu Jesú añurõ yu'time'ricã ã'agũ, cũrẽ sẽritiña'cu niwĩ:

—Moisé cũ duti'que ¿disenojõ waro apeye yu'rũoro añuyu'rũnu'cãti? nicu niwĩ.

²⁹ Jesú cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Apeye dutise yu'rũoro a'te nemorõ añuyu'rũnu'cã'a. A'tiro ni'i: "Tu'oya, Israe curuacjãrã. Õ'acũ marĩ wiogu ni'cũta wiogu waro nimi. ³⁰ Tojo weerã Õ'acũ marĩ wiogure nipe'tise musã ãjõpeose me'rã, musã wãcũse me'rã, musã tu'oña'se me'rã, tojo nicã musã tutuase me'rã ma'iña." A'te ni'i apeye yu'rũoro niyu'rũnu'cãse. ³¹ A'te be'rore tojocureta ni'i, nĩrõ. A'te ni'i. "Marĩ basu ma'irõnojõta ãpẽrãrẽ ma'irõua'a." Apeyepua a'te nemorõ marĩsa'a, nicu niwĩ Jesú.

³² Cũ tojo nicã tu'ogu, Moisé oja'quere bu'eri masũ a'tiro nicu niwĩ:

—Masãrẽ bu'egu, mu'u diacjũ waro ucũ'u. Tojota ni'i mu'u nise. Õ'acũ ni'cũta nisami. Apĩ cũ yu'rũoro nigũpua marĩsami. ³³ Õ'acũrẽ

marĩ ějõpeose me'rã, marĩ tu'oña'se me'rã, marĩ wãcũse me'rã, marĩ tutuase me'rã ma'ise apeye nemorõ niyu'rũnu'cã'a. Tojo nicã marĩ basu ma'irõnojõta ãpẽrãrẽ ma'ise aũu ni'i. Nipe'tise marĩ wa'icurã ũjũamorõpeose nemorõ wapati'i. Tojo nicã nipe'tise ñubuepeoropu ũjũamorõpeorãti nise nemorõ wapati'i, nicu niwĩ.

³⁴ Jesú cã weesooro marĩrõ aũurõ ucũme'rĩcã ĩ'agũ, cãrẽ nicu niwĩ:

—Cã'rõacã du'sa'a mu'u Õ'acãrẽ aũurõ ějõpeo yu'rutẽriãtjo, nicu niwĩ.

A'te be'rore ne ni'cũ Jesure sẽrĩtiña'ma'aticu niwĩ.

*Jesú masãrẽ “Cristo na nigũ ¿noa macũ niti?”
ni sẽrĩtiña'que ni'i*

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jesú Õ'acũ wi'ipu bu'égũ, masãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—¿De'ro weerã Moisé oja'quere bu'eri masã Cristo Õ'acũ bese'cure “Davi pãrãmi nimi” nisari? ³⁶ Davita Espiritu Santu cã masĩse o'oro me'rã a'tiro ni ojacu niwĩ:

Õ'acũ u'musepu nigũ cã macãrẽ, yu'ure yu'rũoacjũre a'tiro nicu niwĩ:

“Yu'u tiro wiogũ dujiri cũmurõpu dujigusa'a. Mu'u to dujicã, mu'urẽ ĩ'atu'ti'cãrãrẽ do-
caque'acã weeguti”, nicu niwĩ Õ'acũ, ni ojacu niwĩ Davi.

³⁷ Davi basuta Õ'acũ bese'cu Cristore “Yu'u wiogũ nimi”, nicu niwĩ. Tojo weegũ cã pãrãmi

se'saro nirõnojõ o'ogu, cũ wiogu nicu niwĩ, nicu niwĩ Jesú.

Masã pãjãrã topure nirã tu'saroputa Jesú weresere tu'otu'sacãrã niwã.

Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ “Na tojo weema” nise ni'i

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesú masãrẽ bu'egu, a'tiro nicu niwĩ:

—Mũsã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ tu'omasĩña. Mũsãrẽ ã'ato nĩrã, su'ti yoase paca me'rã sãña, ñubuesijatũ'sama. Tojo nicã macã decopu wiopesase me'rã añuduticã uasama. ³⁹ Na nerẽse wi'seripu wiorã na dujiwũase cũmurĩpu dujisĩ'rĩsama. Bosenũmu weeropu quẽ'rãrẽ mejãrõta nisĩ'rĩsama. ⁴⁰ Wapewia numia ye wi'serire ã'masama. Na ña'arõ wee'quere wãcũdutipirã yoacã ñubueta'sasama. Nãta ãpẽrã yũ'rũoro bu'iri da'reyũ'rũnũ'cãno'ajã nima, nicu niwĩ Jesú.

Ni'cõ wapewio pajasecũogo Õ'acũrẽ o'o'que ni'i

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Jesú Õ'acũ wi'ipu nígu, masã niyeru o'orã sãawũase acari põtõorõ dujicu niwĩ. Masã te acaripu niyeru sãacã, ã'adujibajaque'acu niwĩ. Pãjãrã pajiro niyeru cũorãrẽ pajiro sãacã ã'acu niwĩ. ⁴² Na te acaripu sãarĩ cura ni'cõ wapewio pajasecũogo ejaco niwõ. Co pua cuji niyeru wapamarĩse kujiri ni'cã acaropu sãaco niwõ. ⁴³ Co tojo wéeca be'ro Jesú cũ bu'erãrẽ pijio, narẽ nicu niwĩ:

—Diacjũ musãrẽ wereguti. Õ'acũ ï'orõpũ a'tigo wapewio pajasecũogo nipe'tirã yũ'rũoro o'oyũ'rũnũ'cãmo. ⁴⁴ ãpẽrã pe'e narẽ dũ'sasere o'oama. Co pe'e pajasecũogo nimigõ, co cũomi'que, co ba'acatibo'queacãrẽ o'ope'ocã'mo, nicũ niwĩ.

13

Jesú “Õ'acũ wi'i, Jerusalé cja wi'i cõ'ano'rõsa'a” ní'que ni'i
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesú Õ'acũ wi'ipũ wijaari cura ni'cũ cũ bu'egu a'tiro nicũ niwĩ:

—Ûsãrẽ bu'egu, a'ti wi'i na ùtãpaga me'rã yee'que pacare ï'aña. Ti wi'i añubutiari wi'ijo ni'i, nicũ niwĩ.

² Jesú cãrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Mũ'ũ a'ti wi'i yéeca wi'ire ï'amisa'a. Be'ro ne ni'cãgã ùtãgã apega bu'ipũ yeeturiamũjã'que tojasome. Nipe'tise mutõdijono'rõsa'a, nicũ niwĩ.

A'ti mũ'ũco pe'tise dũporo Jesú “A'tiro wa'arosa'a” ní'que ni'i
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Be'ro Jesú cũ bu'erã me'rã ùrũgũ Olivo Õ'acũ wi'i põtõorõ nicjũpũ wa'acãrã niwã. Jesú topũ dujiri cura Pedro, Santiago, Juã, André ãpẽrã tũ'otiropũ cãrẽ sãrĩtiña'cãrã niwã:

⁴ —Wereya ùsãrẽ. ¿De'ro nicã mũ'ũ “Õ'acũ wi'i cjase ùtãpagare mutõdijono'rõsa'a” ní'que wa'arosari? ¿Ñe'enojõ me'rã ï'ogũsari a'te tojo wa'atjere? nicãrã niwã.

5 Jesú narē yu'ticu niwī:

—Āpērā musārē nisoori nírā, tu'omasīña.

6 Pājārā a'tiro nisoorāsama: “Yu'u Ō'acũ tu-tuaro me'rā wee'e; Ō'acũ bese'cu Cristo ni'i”, nirāsama. Na tojo nisere tu'orā, pājārā siru-turāsama.

7 »Musā a'mewējēse quetire tu'orā, “Topu tojo wa'aporo” nicā tu'orāsa'a. Tere tu'orā, ucuatcā'ña. Te a'tirota wa'arosa'a. Tojo nimirō, a'ti umuco pe'tiatjo du'sarosa'a yu-jupu. 8 Ni'cā curuacjārā ape curuacjārā me'rā a'mequērāsama. Tojo nicā ni'cā di'tacjārā ape di'tacjārā me'rā a'mewējērāsama. Pūrō ape-sepüre di'ta narāsāse wa'arosa'a. Ujaboase wa'arosa'a. A'te nipe'tise peje me'rā masā ne waro pi'etiwā'cōse ni'i. Numio co macūrē wuase duporo pūrīse nu'cārō weronojō nirōsa'a.

9 »Musārē ñe'e, wiorā tiropu miarāsama. Musā nerēse wi'seripüre paaperāsama. Musā yu'ure ējōpeose wapa wiorā wa'teropu miano'rāsa'a. Tojo weecā, yé cjasere wererāsa'a. Tojo weerā musā basu añurō wācūtū'oña'ña. 10 A'ti umuco pe'tiatji duporo nipe'tirocjārārē Ō'acũ masārē yu'ruose quetire werese'sabi'ano'rōsa'a. 11 Musārē wiorā tiropu miacā, wācūque'titirāta wa'aya. “¿Ūsā de'ro ucūrāsariba topüre?” ni wācūtīcā'ña. Ō'acũ musārē wācūse o'osere topüre ucūña. Musā mejēta ucūrāsa'a. Espiritu Santu ucūgūsami. 12 Ni'cũ pō'rā wiorāpüre a'merī weresā, wējēcā weerāsama. Na pacusumua quē'rā na pō'rārē wiorāpüre weresārāsama. Na pō'rā quē'rā

mejārōta na pacusumarē yu'rūnucā, wērīcā weerāsama. ¹³ Nipe'tirocjārā masā mūsārē yu'ure ējōpeose bu'iri ī'atu'tirāsama. Yu'ure ējōpeoyapatirā pūrīcā yu'rūwetirāsama. Yu'u pacu tiropu catinu'cūrāsama.

¹⁴ »Dūporocjūpu Ō'acū ye queti weremu'tārī masū Danie wāmetigu a'ti umūco pe'tiatji dūporo wa'atjere ojayucu niwī. “Ŋa'agū Ō'acū yabigunojō cū ya wi'ipu sājātīgunojō Jerusalē cja wi'i añurī wi'ipure sājāa, nu'cūgūsami. Tojo weegu cū sājāase me'rā ti wi'i ŋa'ase marīrī wi'ire dojorēgūsami”, ni ojayucu niwī. Cūrē ti wi'ipu nicā ī'arā, mūsā a'ti pūrīrē bu'e tū'omasīña. Tojo wa'acā ī'arā, Ō'acū bu'iri da'regūsami nīrā, Judeapu nīrā ūrūpagupu du'tiaya. ¹⁵ Tojo wa'ari nūmūrē wi'i dūposārī opa sirapu soo pesagunojō po'peapu cjasere sājāa duretīmīgū, diacjūta wa'a wa'aya. ¹⁶ Wesepu tō'ogū quē'rā ne wi'ipu tojaa, duregu wa'aticā'ña. ¹⁷ Tojo wa'ase nūmūrī numia nijīpacosānumiarē, pō'rā mi'rīrā cūorārē bujaweose nūmūrī nīrōsa'a. Na umūñarō wa'amasīsome. ¹⁸ “Yūsuaese nūmūrīrē tojo wa'aticā'to” ni, Ō'acūrē sērīña. ¹⁹ Tojo wa'ase nūmūrī pi'etise nūmūrī nīrōsa'a. Ō'acū a'ti turire wéeca be'rore tocā'rō pi'etise marīcaro niwū. Be'ropu quē'rārē tocā'rō waro pi'etise marīrōsa'a. ²⁰ Ō'acū pi'etise nūmūrīrē duoticāma, ne ni'cū yu'rūwetitibutiabosami. Ō'acū pe'e cū yarā, cū bese'cārārē wéegu, tojo wa'ase nūmūrīrē duogūsami.

²¹ »Tojo wa'ari curare āpērā mūsārē

nisoorāsama: “Jāa, ĩ'aña. Ő'acũ bese'cũ Cristo a'to nimi. Topũ nimi”, nirāsama. Na tojo nicā, ějōpeoticā'ña. ²² Pājārā nisoori masā a'tirāsama. A'tiro nirāsama: “Yũ'ũ Ő'acũ bese'cũ Cristo ni'i. Ő'acũ ye quetire weremũ'tārĩ masā ni'i”, nisoorāsama. Peje weel'ose weerāsama narē ějōpeoato nĩrā. Basiocāma, Ő'acũ cũ bese'cārāpũreta ějōpeodu'ucā weesĩ'rĩrāsama. Tojo weerā narē ne ějōpeoticā'ña. ²³ Mũsā tojo wa'asere añurō tũ'omasĩña. Te niatjeta mũsārē wereyutoja'a, nicũ niwĩ Jesú.

Ő'acũ macũ masũ weronojō upũtigũ ĵde'ro wee a'tigũsari? nise ni'i

(Mt 24.29-35,42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Jesú a'tiro ni werenemocũ niwĩ:

—Te pi'etise nũmũrĩ yũ'rũca be'ro mujĩpũ mũmũcocjũ na'itĩ'a wa'agũsami. Nĩamicjũ quē'rā bo'reyusome. ²⁵ Nĩocōa burũdijarāsama. Nipe'tirā mũmũarõpũ nĩrā narāsācā weeno'rāsama. ²⁶ Tojo wa'ari cura nipe'tirā yũ'ũ Ő'acũ macũ masũ weronojō upũtigũ o'mecururipũ tutuaro me'rā asistedijaticā ĩ'arāsama. ²⁷ Be'ro yũ'ũre wereco'terārē o'ógũti. Na neorāsama yũ'ũ bese'cārā nipe'tiro no'o nĩrõcjārārē.

²⁸ »Mũsārē otecjũ higeragu wãmeticjũ me'rā queose o'ogũti. Tigũ dũpũripũ pũrĩ ñasāwĩjisājācā, “Cũ'ma wa'arotiro wee'e”, nisa'a. ²⁹ A'te weronojō yũ'ũ todũporo ní'que peje wa'acā ĩ'arā, “Cā'rõacā Jesú a'ti di'ta wiogũ sājātjo dũ'sasa'a”, niña. ³⁰ Diacjũ mũsārē

wereguti. A'te peje tojo wa'ari curare nirã wẽrĩsome. Tojo wa'asere ï'ape'ocã'rãsama. ³¹ A'ti umũco, a'ti di'ta pe'tidijarosa'a. Yũ'u ucũse, yũ'u bu'ese pũrĩcã ninu'cũcã'rõsa'a. Nipe'tise yũ'u ní'que queoro wa'arosa'a.

³² »Yũ'u apaturi a'tiatjema ti nũmũ nicã, ti hora nicã a'tigũsa'a nisere ne masĩno'ña marĩ'i. Õ'acũrẽ wereco'terã u'mũsecjãrã, yũ'u Õ'acũ macũ quẽ'rã masĩwe'e. Yũ'u pacũ Õ'acũ ni'cũta masĩsami.

³³ »Tojo weerã mũsã añurõ wãcũ, tũ'omasĩyuya. “¿De'ro nicã a'tigũsari?” ni ñubue, co'tenu'cũcã'ña. Yũ'u a'tiatjere mũsã ne masĩwe'e. ³⁴ Mũsãrẽ queose me'rã wereguti. Ni'cũ masũ yoaropũ sijagũ wa'asami. Cũ wa'ase dũporo cũrẽ da'raco'terãrẽ cũ ya wi'ire “Co'teapa”, nisami. Nãnũcũrẽ na da'ratjere cũusami. Sope co'tegũre “Sopere co'teya”, nisami. ³⁵ Na weronojõ mũsã niña. Nãmãrĩcã na wiogũ dajatjere ne masĩtisama. Na'ique'ari cura, ñami deco, cãrẽ'quẽ uuri cura, o bo'reacã ní'gũ nibosami. Mũsã quẽ'rã na weronojõ masĩtimirã, yũ'ure co'teya. ³⁶ Yũ'u wãcũña marĩrõ a'ti, mũsãrẽ cãrĩrãrẽ weronojõ bocaejapejasĩ'rĩtisa'a. ³⁷ Yũ'u mũsãrẽ nisere nipe'tirãrẽ nigũti. Añurõ wãcũ, co'teyuya, ni werecũ niwĩ Jesú.

14

*Jesure ñe'erãtirã na apoyu'que ni'i
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)*

¹ Pua numu Pascua bosenumu, pã bucuase me'rã na morëti'quere ba'ari bosenumu du'sacaro niwũ. Ti bosenumu judío masã na ñecũsumua Egiptopu ni'cãrã wijawã'cã'quere wãcũrĩ bosenumu nicaro niwũ. Pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã ¿de'ro wee Jesure ñe'e wějërãsari? nírã, weesoome'rĩse me'rã na weeatjere apoyucãrã niwã. ² Tojo nírã, a'tiro nicãrã niwã:

—Bosenumu nicã weeticã'rã. Masã cūrē ma'írã, no'o uaro caricũma'a, marĩ tojo weesere dojorēbosama, nicãrã niwã.

Ni'cõ numio Jesure ma'iyu'rũgo u'mutise pi-opeo'que ni'i

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Na “Jesure wějërãti” ni apocaterore Jesús Betaniapu nicu niwĩ. Simó cãmi boa, yu'ru'cu ya wi'ipu nicu niwĩ. Jesús cũ ba'adujiri cura ni'cõ numio u'muticja cuogo ejaco niwõ. Tiga acosticja u'mutise nardo wãmetise wapabujusere poseticaro niwũ. Ti ñacõrē pe'equejo, Jesús dupoa bu'ipu u'mutisere piopeoco niwõ. ⁴ Ñpẽrã topu nírã co tojo weecã ĩ'arã, uayu'ruacãrã niwã. Tojo weerã a'tiro a'merĩ ucũcãrã niwã:

—¿De'ro weego co a'te u'mutise wapabujusere mejõ waro tojo weecõ'ati? ⁵ A'te ni'cã cũ'ma da'rase wapa wapata'aro weronojõ duago, bocano'boapã. Te me'rã pajasecuorãrē weet-amuboapõ, nicãrã niwã. Co tojo weesere tu'satirã, pũrõ tu'ticãrã niwã.

⁶ Jesús pe'e narē nicu niwĩ:

—Cariboticã'ña. ¿De'ro weerã core cariboti? A'tere yu'ure tojo wéégo, añurõ weego weemo. ⁷ Pajasecuarã musã wa'teropu ninu'cũcã'rãsama. Musã no'o uaritero narẽ añurõ weetamumasĩ'i. Yu'uma musã wa'teropu ninu'cũcã ĩ'asome. ⁸ A'tigo yu'ure co weesĩ'rĩrõ põtëorõ añurõ weemo. Co yu'ure piopeogo u'mutisere apoyu, na yaarã u'mutise wa'reatjo weronojõ yu'ure weeyumo. ⁹ Diacjũ musãrẽ weregati. A'ti di'tapure no'o nirõ yu'u masãrẽ yu'ruose quetire werecusiarã, a'tigo co yu'ure wee'quere wãcũdutarã wererãsama, nicu niwĩ.

Juda wiorãpure Jesure o'ootje cjase ni'i
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jesú numiorẽ tojo níca be'ro Jesú bu'erã doce me'rãcjũ ní'cu Juda Iscariote a'tiro weecu niwĩ. Pa'ia wiorã tiropu wa'a, Jesure cũ o'ootje cjasere na me'rã ucũgũ wa'acu niwĩ. ¹¹ Cũ tojo nisere tu'orã, uputu e'catirã, “Mu'urẽ niyeru wapayerãti”, nicãrã niwã Judare. “¿De'ro nicã yu'ure Jesure wiorãpure o'oroamitito?” ni wãcũcu niwĩ Juda.

Jesú cũ bu'erã me'rã ba'atuo'que ni'i
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Masã pã bucuase me'rã morëti'quere ba'ari bosenumu ninu'cãcaro niwũ. Ti numu nicã, ni'cũ oveja wĩ'magũ na Pascua bosenumu ba'acjure wëjësama. Titare Jesú bu'erã cürẽ sërĩtiña'cãrã niwã:

—¿No'opu marĩ Pascua bosenumu ba'atjore apoyucã uasari? nicãrã niwã.

13 Tojo nicã tu'ogu, puarã cã bu'erãrẽ o'ócũ niwĩ. A'tiro narẽ werecũ niwĩ:

—Jerusalẽpu wa'aya. Topu ni'cũ masũ acoga tuupeogũre bocaejapejarãsa'a. Cũ no'o wa'aro sirutuya. 14 Cũ sãjãarõ ti wi'i wiogũre niña: “Ësãrẽ bu'egu a'tiro niami: ‘¿No'opu nisari yu'u bu'erã me'rã Pascua bosenũmũ ba'atji tucũ?’ niami”, niña. 15 Mũsã tojo nicã, u'mũarõca tucũ apoyúca tucũjopu mũsarẽ i'ogũsami. Topu marĩ ba'atjere apoyuya, nío'ocũ niwĩ Jesú.

16 Be'ro cã bu'erã wa'a, Jerusalẽpu etacãrã niwã. Topu etarã, Jesú cã ní'caronojõta nipe'tisere bocacãrã niwã. Topu na ba'atjere apoyucãrã niwã.

17 Na'ique'aca be'ro Jesú cã bu'erã doce me'rã ti wi'ipũre etacũ niwĩ. 18 Na ba'ari cura Jesú cã bu'erãrẽ nicũ niwĩ:

—Diacjũ mũsarẽ weregutĩ. Mũsã me'rãcjũ ni'cũ marĩ me'rã ba'adujigu wiorãpũre yu'ure wẽjẽdutigu o'ogũsami, nicũ niwĩ.

19 Cũ tojo nicã tu'orã, uputu bujaweticãrã niwã. Nánucũ a'merĩ sãrĩtiña'cãrã niwã:

—Yu'uta nicã'sa'aba, nicãrã niwã.

20 Jesú narẽ yu'ticũ niwĩ:

—Ni'cũ mũsã doce me'rãcjũ yu'u me'rã a'ti papu yosoba'agu nimi. 21 Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũre Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩ ní'caronojõta wa'arosa'a. Tojo wa'acã, yu'ure wiorãpũre o'ogũma ña'abutiario wa'arosa'a. Cũ diacjũta bajuatiyu'rũocã, nemorõ añubopã, nicũ niwĩ.

²² Jesú cǔ bu'erã me'rã ba'ari cura pãgãrẽ mii, cǔ pacu Õ'acũrẽ e'catise o'ocũ niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, tigare ðucawaa, narẽ o'ogu, a'tiro nicũ niwĩ:

—Ba'aya. A'te yu'u upũ ni'i, nicũ niwĩ.

²³ Be'ro sĩ'rĩrĩ pare mii, Õ'acũrẽ e'catise o'ocũ niwĩ tja. Tu'ajanũ'cõ, cǔ bu'erãrẽ tĩacũ niwĩ. Nipe'tirã ti pa cjasere sĩ'rĩpe'ticã'cãrã niwã.

²⁴ Narẽ tĩagũ, nicũ niwĩ:

—A'te yé dí ni'i. Masã ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayebosagusa'a. Õ'acũ masãrẽ apeye ma'ma “A'tiro weeguti” ní'quere cũugũsami. Yu'u wẽrĩgũ, dí o'maburose me'rã pãjãrã añurõ weeno'rãsama. ²⁵ Diacjũ musãrẽ wereguti. A'te u'seducaco vino marĩ ni'cãrõacã sĩ'rĩrõ weronojõ weenemosome. Be'ro yu'u pacu yu'ure wiogu sõrõcãpu, musã me'rã apaturi ma'ma vino sĩ'rĩnemogũsa'a tja, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú Pedrore “Mu'u yu'ure ‘Masĩwe'e’ nigũsa'a” ní'que ni'i

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jesú cǔ bu'erã me'rã ba'áca be'ro Õ'acũrẽ basapeotoja, ti wi'ire wijaa wa'acãrã niwã. Wijaa, ãrũgũ Olivo wãmeticjupu wa'acãrã niwã.

²⁷ Topu wa'agu, Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Musã nipe'tirã a'ti ñami uirã, yu'ure cõ'awã'cãpe'tia wa'arãsa'a. Musã tojo weeatje Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu nĩrõnojõta wa'arosa'a. A'tiro ojano'wũ: “Yu'u oveja co'tegure wẽjẽno'cã weegusa'a. Tojo weecã, cǔ yarã oveja no'o uaro omastearãsama”, niwũ.

²⁸ Be'ro yu'u wẽrĩ'cãpu masãca be'ro musã

daporo Galilea di'tapɯ wa'ayutojagusa'a, nicɯ niwĩ.

²⁹ Cũ tojo nicã tu'ogɯ, Pedro yu'ticɯ niwĩ:

—Ăpêrã mu'urẽ cõ'awã'cãcã, yu'u pũrĩcã ne wa'asome, nicɯ niwĩ.

³⁰ Tojo nisere tu'ogɯ, Jesú nicɯ niwĩ:

—Diacjã mu'urẽ wereguti. Ni'cãcã ñami puati cãrẽ'quẽ uuati daporo yu'ure i'tiati “Cũrẽ masĩwe'e”, nigũsa'a, nicɯ niwĩ.

³¹ Tojo nicã tu'omigã, Pedro ninemocɯ niwĩ:

—Yu'u pũrĩcã na yu'ure wějēsĩ'rĩcãma, “Cũ me'rã boaguti”, nigũsa'a. “Cũrẽ masĩwe'e” nisome, nicɯ niwĩ. Be'ro nipe'tirã cũ bu'erã Pedro ní'caronojõta niburocãrã niwã.

Jesú Getsemaní wãmetiropɯ cũ pacure ñubue'que ni'i

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Olivo wãmeticjɯ őrũgũpɯ wa'arã, tigɯ du'pocã Getsemaní wãmetiropɯ etacãrã niwã. Topɯ Jesú cũ bu'erãrẽ a'tiro nicɯ niwĩ:

—Yu'u ñubuegɯ wa'ari cura a'topɯ dujĩniña yujupɯ, nicɯ niwĩ.

³³ Topɯ ñubuegɯ wa'agɯ, Pedro, Santiago, Juãrẽ miacɯ niwĩ. Cũ ɯpɯtu waro ejeripõ'rãpɯ wãcũque'ti, bujaweticɯ niwĩ. ³⁴ Narẽ nicɯ niwĩ:

—Yu'ure wěrĩtawioro, bujawetise yu'rɯmajãsa'a. Musã a'to tojayá. Ne cãrĩticã'ña, nicɯ niwĩ narẽ.

³⁵⁻³⁶ Tojo níca be'ro yoacurero na yu'rũro wa'a, di'tapɯ paamu'rĩque'agɯ, cũ pacure sěrĩgũ, a'tiro nicɯ niwĩ:

—Pacɔ, mu'urẽ nipe'tise basio'o. Mu'u uacã, yu'ure a'te ña'arõ yu'ruatje wa'aticã'to. Yu'u tojo nimicã, yu'u uaro weeticã'ña. Mu'u uaro pe'e wa'ato, nicu niwĩ.

³⁷ Be'ro cũ bu'erã tiropu majãmitojacu niwĩ. Narẽ cãrĩ'cãrãpũre bocaejacu niwĩ. Pedrore nicu niwĩ:

—Simó, ¿mu'u cãrĩgũ weeti? ¿Ne cã'rõacã cãrĩtimigũ, tu'sumasĩtisari? ³⁸ Cãrĩticã'ña. Wãtĩ musãrẽ niqesãticã'to nĩrã, Õ'acũrẽ sãrĩña. Musã wãcũsepũ me'rãma yu'ure ãjõpeonu'cũsĩ'rĩmisa'a. Musã se'saro tojo weesĩ'rĩmirã, wãcũtutuamasĩtisa'a. Tojo weerã Õ'acũrẽ sãrĩña, nicu niwĩ.

³⁹ Tojo nĩca be'ro majãmitojagu, cũ pacũre sãrĩ'caronojõta sãrĩcu niwĩ tja. ⁴⁰ Sãrĩca be'ro cũ bu'erã tiropu majãmitojagu, cãrĩ'cãrãpũre bocaejacu niwĩ tja. Narẽ wũja pũrĩyu'rũacaro niwũ. Tojo weerã cũrẽ de'ro wee yu'timasiticãrã niwã. ⁴¹ Be'ro apaturi Jesú cũ pacũre sãrĩtuogu wa'acu niwĩ. Tojatagu, cũ bu'erãrẽ nicu niwĩ:

—Ni'cãrõacãma sooya, cãrĩña majã. Tocã'rõta ni'i. Ni'cãrõacãrẽ yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigure masã ña'arãpũre o'atje etatoja'a. ⁴² Wã'cãnu'cãña. Te'a, na tiropu wa'arã. Yu'ure o'oacju a'titojami, nicu niwĩ Jesú.

Jesure ñe'ewã'cã'que ni'i

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Jesú cũ bu'erãrẽ ucũrĩ cura na me'rãcjũ ní'cu Juda etacu niwĩ. Cũ me'rã pãjãrã masã di'pũrĩ cuorã yucupagu me'rã a'ticãrã niwã. Na pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, judío

masã buçurã o'óno'cãrã nicãrã niwã. ⁴⁴ Juda Jesure wiari masũ narẽ a'tiro niyutojacu niwĩ:

—Yu'u wa'suporopu mi'miacju cúta nigũsami. Cũrẽ ñe'e, añurõ du'te miapa, nicu niwĩ.

⁴⁵ Juda Jesú tiropu etagu, a'tiro nicu niwĩ:

—Yu'ure bu'egu. Tojo nígũta, cũrẽ mi'micu niwĩ. ⁴⁶ Tojo weecã í'arã, Jesure ñe'ewã'cã wa'acãrã niwã.

⁴⁷ Cũrẽ ñe'erĩ cura ni'cũ topu nu'cũgũ cũ ya di'pjĩrẽ wejewee, pa'ia wiogure da'raco'tegure o'mepero dutepã'rẽcã'cu niwĩ. ⁴⁸ Jesú masãrẽ nicu niwĩ:

—¿Yajari masũrẽ ñe'erã a'tirã weronojõ yu'ure di'pjĩrĩ, yucupagu me'rã ñe'erã a'tiati?

⁴⁹ Nipe'tise numarĩ yu'u Ô'acũ wi'i musã wa'teropu bu'edujiwã. Titare musã yu'ure ñe'etiwã. A'te musã ni'cãrõacã weese toduporopu Ô'acũ ye queti ojãca pũrĩpu nírónojõta wa'a'a, nicu niwĩ.

⁵⁰ Jesure ñe'ecã í'arã, cũ bu'erã ni'cũrẽta cõ'anũ'cõ, du'tiwa'cãpe'tia wa'acãrã niwã.

Ni'cũ ma'mu du'tiwã'cã'que ni'i

⁵¹ Jesure ñe'ewã'cãcã, ni'cũ ma'mu cũ cãrĩgũ omãca casero me'rã omatjĩagũ sirutucu niwĩ. Be'ro ãpẽrã cũrẽ ñe'ecãrã niwã. ⁵² Tojo weecã, cũ oma'carore cõ'acã'cu niwĩ. Cõ'a, su'ti marĩgũ omawã'cã wa'acu niwĩ.

Jesure wiorã tiropu mia'que ni'i

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵³ Jesure ñe'e, pa'ia wiogu tiropu miacãrã niwã. Topu nipe'tirã pa'ia wiorã, judío masã

bucurã, Moisé oja'quere bu'eri masã nerēcãrã niwã. ⁵⁴ Pedro pe'e Jesure yoacurero pa'ia wiogũ ya wi'i sope pu'topũ sirututuocũ niwĩ. Topũ surara pu'to ejanujã, na me'rã pecame'e sõ'madujicũ niwĩ.

⁵⁵ Pa'ia wiorã, tojo nicã nipe'tirã wiorã “¿De'ro wee Jesure weresãrõũamitito?” nicãrã niwã. Cũrẽ wějēsĩ'rĩrã, tojo nicãrã niwã. Cũrẽ wějēsĩ'rĩmirã, bu'iri ne bocaticãrã niwã. ⁵⁶ Pãjãrã cũrẽ weresã, nisoocãrã niwã. Ni'cãrõnojõ weresãtiyucã, basioticarõ niwũ. ⁵⁷ Æpẽrã wã'cãnu'cã, nisoose me'rã weresãcãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

⁵⁸ —Ã'rĩrẽ a'tiro nicã tu'owũ: “Yũ'ũ a'ti wi'i Õ'acũ wi'ire masã wéeca wi'ire cõ'adijope'oguti. Be'ro i'tia nũmũ be'ro ape wi'i tu'ajanũ'cõgũti. Ti wi'i masã wéeca wi'i mejêta nirõsa'a”, niwĩ, nicãrã niwã.

⁵⁹ Tojo nimirã, na nisere ni'cãrõnojõ wãcũticãrã niwã.

⁶⁰ Na tojo nicã tu'ogũ, pa'ia wiogũ na wa'teropũ wã'cãnu'cã, Jesure sêrĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Mũ'urẽ tojo nisere yũ'tiweti? ¿De'ro ni yũ'tigusari na weresãsere? nicũ niwĩ.

⁶¹ Jesú yũ'titiyũ'ruocã'cũ niwĩ. Cũ yũ'titicã ã'agũ, pa'ia wiogũ apaturi sêrĩtiña'nemocũ niwĩ:

—¿Mũ'uta niti Õ'acũ bese'cũ Cristo, Õ'acũ añugũ macũ na nigũ? ni sêrĩtiña'cũ niwĩ.

⁶² Jesú cũrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Cũta ni'i. Mũsã yũ'ũ Õ'acũ macũ masũ weronõjõ upũtigũ Õ'acũ pu'topũ dujicã ã'arãsa'a.

Cũ ɯ'musepu nigú tutuayɯ'ruami. Yu'ɯ o'mecururipɯ dijaticã ĩ'arãsa'a, nicɯ niwĩ.

⁶³ Tojo nicã tu'ogu, pa'ia wiogu uasere ĩ'ogũ, cũ basu cũ ye su'tire wejetũ'rēcɯ niwĩ. A'tiro nicɯ niwĩ:

—Ăpērã cūrē weresārã ɯanemowe'e. ⁶⁴ Mūsã Ō'acūrē ña'arō cũ ní'quere tu'oapu. ¿De'ro tu'oña'ti mūsã? nicɯ niwĩ.

Nipe'tirã topɯ nirã “Cūrē wějērōɯa'a”, nicārã niwã.

⁶⁵ Na tojo nicã tu'orã, âpērã a'tiro weecārã niwã. Cūrē ɯ'seco e'opeocārã niwã. Cũ caperire bi'apecārã niwã. Cūrē paamujārã, a'tiro nicārã niwã:

—Nílocaya. ¿Noa mu'urē paati? nicārã niwã. Surara quē'rã diapoapu Jesure paacārã niwã.

Pedro Jesure “Masīwe'e” ní'que ní'i

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Jesure wi'i po'peapu ñe'esājãca be'ro Pedro sope pu'topɯ tojacɯ niwĩ. Cũ tojo weeri cura ni'cõ pa'ia wiogure da'raco'tego etaco niwõ.

⁶⁷ Cũ pecame'e sõ'madujigure ĩ'agõta ĩ'a, cūrē nico niwõ:

—Mu'ɯ Jesú Nazarecjũ me'rã sija'cuta ni'iba, nico niwõ.

⁶⁸ Pedro core nisoogu, a'tiro ni yu'ticɯ niwĩ:

—Cūrē masītisa'a. Ñe'enojõrē ucũgõ ucũsa'a. Tu'omasītisa'a, nicɯ niwĩ.

Cũ sã'rĩrõ sope pu'topɯ topɯ wijaanɯ'cãcã, cārē'quē uucɯ niwĩ. ⁶⁹ Pa'ia wiogure da'raco'tego apaturi cūrē ĩ'agõ, topɯ nirãrē a'tiro nico niwõ:

—Ā'rĩ quē'rã na me'rã sija'cũta nimi, nico niwõ.

⁷⁰ Cũ apaturi nisoocũ niwĩ tja. Be'roacãta topũ nirã Pedre a'tiro nicãrã niwã:

—Mũ'u quē'rã Jesú bu'erã me'rã sija'cũta ni'i. Mũ'u Galileacjũ ni'i. Mũ'u ucũse quē'rã na ucũwũaranojõ bususa'a, nicãrã niwã.

⁷¹ Na tojo nicã tũ'ogũ, Pedro nisoonemocũ niwĩ tja:

—Yũ'u diacjũta ucũticã, Ō'acũ yũ'ũre bu'iri da'reato. Yũ'u musã ucũgũrẽ ne masĩtisa'a, nicũ niwĩ.

⁷² Cũ tojo nicũñarĩ cura cãrē'quē apaturi uucũ niwĩ tja. Tojo weecã, Pedro Jesú todũporopũ ní'quere wãcũbocacũ niwĩ. Jesú a'tiro nicũ niwĩ: “Cãrē'quē puati uuse dũporo mũ'u yũ'ũre i'tiati ‘Cũrẽ masĩwe'e’, nigũsa'a”, nicũ niwĩ. Tere wãcũgũ, ƣputũ uticũ niwĩ.

15

Jesure romano masã wiogũ Pilato sērĩtiña'que ni'i

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Bo'reacã pa'ia wiorã nerēcãrã niwã. Judío masã bũcurã, Moisé oja'quere bu'eri masã quē'rã nerēcãrã niwã. Ā'rã nipe'tirã wiorã nerēque'a, “Jesure ¿de'ro weerãsari marĩa?” ni ucũcãrã niwã. Ucũtoja, Jesure dũ'tetjãrã, Pilato tiropũ miiejacãrã niwã. ² Pilato Jesure sērĩtiña'cũ niwĩ:

—¿Mũ'ũta niti judío masã wiogũ? nicũ niwĩ.

Jesú yũ'ticũ niwĩ:

—Mũ'u nĩrõnojõta cũta ni'i, nicũ niwĩ.

³ Pa'ia wiorã Pilatopure peje weresãcãrã niwã. ⁴ Tojo nicã tũ'ogu, Pilato apaturi Jesure sêrĩtiña'nemocu niwĩ tja:

—¿Mũ'urẽ na tojo nisere yũ'tiweti? ¿Dicuse peje mũ'urẽ weresãrã weeti? nicu niwĩ.

⁵ Jesú ne yũ'titiyu'rũocã'cu niwĩ. Tojo weegu Pilato ã'amarĩacu niwĩ.

Jesure wějẽduti'que ni'i

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

⁶ Cũ'marĩnũcũ Pascua bosenuũu nicã Pilato a'tiro weeseticu niwĩ. Ni'cũ bu'iri da'leri wi'ipu nigũrẽ masã na du'uwĩrõdutigure du'uwĩrõmũjãcũcu niwĩ. ⁷ Titare ni'cũ bu'iri da'leri wi'ipu Barrabá wãmetigu wiorãrẽ yũ'rũnũ'cã, narẽ cõ'asĩ'rĩ, cũ me'rãcjãrã masãrẽ wějẽ'cãrã me'rã dujicu niwĩ. ⁸ Masã Pilato tiropũ wa'a, “Mũ'ũ bosenuũu nicã weewũaronojõ weeya”, nicãrã niwã. ⁹ Pilato narẽ yũ'ticu niwĩ:

—¿Mũsã judío masã wiogũre yũ'ũ du'uwĩrõcã uasari? nicu niwĩ.

¹⁰ Pilato pa'ia wiorã uose ye bu'iri Jesure cũpũre wia'quere masĩcu niwĩ. ¹¹ Pa'ia wiorã Barrabá pe'ere du'uwĩrõdutiãrã masãrẽ no'o uaro caricũsitenũ'cõcã'cãrã niwã. ¹² Tojo nicã tũ'ogu, Pilato narẽ sêrĩtiña'cu niwĩ:

—Mũsã judío masã wiogu nigũ me'rã pe'ere ¿de'ro weecã uasari? nicu niwĩ.

¹³ Tojo nicã nipe'tirã caricũmajãcãrã niwã:

—Cũrẽ curusapũ paabi'pe wějẽña, nicãrã niwã.

¹⁴ Pilato narẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu tojo weebosari? ã'rĩ ne cã'rõ ña'arõ weeticu niami, nicu niwĩ.

Cũ tojo nimicã, masã caricũnemocãrã niwã:

—Curusapũ paabi'pe wějěña, nicãrã niwã.

¹⁵ Tojo nicã tũ'ogũ, Pilato masã me'rã añurõ tojasĩ'rĩgũ, Barrabãre du'uwĩrõcũ niwĩ. Be'ro Jesure surarare tãrãdutitoja, curusapũ paabi'pe wějědutigũ niwĩ.

¹⁶ Tojo weerã na Pilato ya wi'i po'pea nirĩ tucũjopũ cũrẽ miacãrã niwã. Topũ nipe'tise cururi surara nerẽcãrã niwã. ¹⁷ Na Jesure ni'cãrõ su'tiro ʉpũtũ sõ'arõ, wiorã sãñarõnojõrẽ sãacãrã niwã. Tojo nicã ni'cã be'to pota me'rã wéeca be'tore cũ dũpoapũre peocãrã niwã.

¹⁸ Be'ro cũrẽ caricũcãrã niwã:

—E'catipeoya judío masã wiogũre, ni caricũcãrã niwã.

¹⁹ Ni'cãgũ yucũgũ me'rã dũpoapũre paamũjãcãrã niwã. ʉ'seco e'opeo, cũrẽ bujicã'rã, ejaque'apecãrã niwã. ²⁰ Na cũrẽ a'tiro bujicã'ca be'ro wiogũ sãñarĩ su'tirote tuweecãrã niwã. Be'ro cũ sãñamũ'tã'carore sãacãrã niwã tja. Tu'ajanũ'cõ, cũrẽ curusapũ wějěrã wa'arã miacãrã niwã.

Jesure curusapũ paabi'pe wějě'que ni'i

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Jesure wějěrã wa'arã na miarĩ cura ni'cũ masũ Simó Cirene wãmetiri macãcjũ cãpũpũ ní'cũ tojaticũ niwĩ. Cũ pũarã Alejandro, Rufo pacũ nicũ niwĩ. Jesú curusa wũawã'cãrõpũ cũ yũ'rũacã ĩ'arã, curusare cũrẽ wũaduticãrã niwã.

²² Jesure ni'cã bu'a Gólgota wãmetiropũ miacãrã niwã. Gólgota nĩrõ, “Masã boaweeca dũpoa” nĩrõ weesa'a. ²³ Topũ pũrĩse tũ'oña'ticã'to nĩrã, vino mirra wãmetise me'rã

morē'quere tīacārā nimiwā. Jesú sī'rīticu niwī.
²⁴ Be'ro cūrē curusapū paabi'pe wējēcārā niwā. Surara cū ye su'tire ducawaarā, nībocape wapata'acārā niwā. ¿Ñe'enojōrē bocarāsari? nírā, tojo weecārā niwā.

²⁵ Jesure curusapū paabi'penū'cōcatero, ñamiña'cūrō nueve nicā nicaro niwū. ²⁶ A'te ye bu'iri cūrē wējē'e nírā, curusapū ni ojaō'oca pji a'tiro ojano'caro niwū: “Ā'rī judío masā wiogu nimi”, nicaro niwū. ²⁷ Jesú me'rā āpērā puarā yajari masā curusapū paabi'penū'cōno'cārā niwā. Ni'cū diacjū pe'e, apīrē cūpe pe'e nū'cōcārā niwā. ²⁸ Tojo weecā, Ō'acū ye quetire ojáca pūrīpū oja'que queoro wa'acaro niwū. A'tiro ojano'caro niwū: “Cū quē'rā ña'arā wa'teropere morēsu'utamucū niwī”, niwū.

²⁹⁻³⁰ Masā Jesú pu'to yu'ruarā, cūrē bujicārā, dūpoa yuremujācārā niwā. A'tiro nicārā niwā:

—Jū. Mū'ū pūrīcā “Ō'acū wi'ire cō'agūti”, nimiwūña. “T'tia nūmū be'ro weepe'oguti”, niwū. Tojo ní'cū mū'ū basuta yu'rūoya. Topū curusapū wā'ñagū dijatia, ni bujicārā niwā.

³¹ Na weronojōta pa'ia wiorā, Moisé oja'quere bu'eri masā bujicārā niwā. Na basu a'merī a'tiro nicārā niwā:

—Cū āpērāmarīcārē yu'rūowī. Cū basu pe'e yu'rūomasītimi. ³² Ō'acū bese'cū Cristo Israe curuacjārā wiogu ní'gū, curusapū dijatiato. Cū dijaticā pūrīcārē, ējōpeorāti, nicārā niwā.

Yajari masā Jesú me'rā curusapū paabi'penū'cō'cārāpūta bujicārā'sājācārā niwā.

Jesú wērĩ'que ni'i

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30; Heb 6.19-20; 10.19-20)

³³ Jesú curusapu wērĩrĩ cura dajaritero nicã nipe'tiro ti di'tapu na'itĩ'a wa'acaro niwũ. Téé ñamica'a tres nicãpu na'itĩ'atucaro niwũ.

³⁴ Tita ti horata Jesú uputu caricũcu niwĩ. Arameo ye me'rã a'tiro nicu niwĩ:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? A'tiro nígũ, “Õ'acũ, Õ'acũ, ¿de'ro weegu yu'are cõ'awã'cãti?” nígũ, tojo nicu niwĩ.

³⁵ Æpērã ni'cãrērã topu nirã tojo nisere tu'orã, a'tiro nicãrã niwã:

—Tu'oya sĩ'i ucũsere. Duporocjũpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Eliare pisugu weesami, nicãrã niwã.

³⁶ Cũ caricũcã tu'ogu, ni'cũ omawã'cã, ni'cã si'ti vino pi'ase me'rã morẽ'quere yosocu niwĩ. Yosotoja, ni'cãgũ yucugupu da'teõ'o, Jesure sĩomorõ tĩagũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Ĩ'anirã marĩ yujupu. Elía yu'ruogu a'tigu a'tigusami cãrẽ.

³⁷ Be'ro Jesú uputu caricũ, wěrĩa wa'acu niwĩ. ³⁸ Cũ wērĩrĩ cura a'tiro wa'acaro niwũ. Õ'acũ wi'ipu pa'ia sãjãarõpu cã'mota'ayosari casero u'muarõ pe'e tũ'rũdijati, puã casero ducawatiyojacaro niwũ. ³⁹ Surara wiogu romano Jesú doca nu'cũgũ cũ caricũcã ĩ'agũ, cũ de'ro wee wěrĩcã ĩ'agũ, a'tiro nicu niwũ:

—Diacjũta ã'rĩ Õ'acũ macũ niapĩ, nicu niwĩ.

⁴⁰ Numia yoaropu Jesure ĩ'anu'cũcãrã niwã. Na wa'teropu ã'rã numia nicãrã niwã: María

Magdalena, apego María José, Santiago nituogu na nigú paco, tojo nicã Salomé nicãrã niwã.
⁴¹ ã'rã numia Jesure Galileapũ nicã sirutu'cãrã, cãrẽ weetamu'cãrã nicãrã niwã. Tojo nicã ãpẽrã numia pãjãrã Jesú Jerusalẽpũ wa'acã sirutu'cãrã topũ ã'anu'cũcãrã niwã.

Jesure na yaa'que ni'i

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jesú wẽrĩca numũ judío masã soatji numũ duporo nicaro niwũ. Tojo weerã na ba'atjere apoyurã weecãrã niwã. Na'ique'ari cura José, Arimatea wãmetiri macãcjũ etacũ niwĩ. Judío masã wiorã me'rãcjũ wiogu nicũ niwĩ. Joséta Jesure “Ô'acũ bese'cũ nimi”, ni ãjõpeocũ niwĩ. Tojo nicã cũ wiogu sãjãtje quẽ'rãrẽ co'tecũ niwĩ. Tojo weegu uiro marĩrõ wãcütutuario me'rã Pilato tiropũ sãjãacũ niwĩ. Sãjãa, Jesú ya upure sẽrĩcũ niwĩ. ⁴⁴ Pilato ti upure sẽrĩcã tu'ogu, cũ wẽrĩatoja'quere masĩgũ, tu'omarĩa wa'acũ niwĩ. Be'ro surara wiogure ¿diacjũta wẽrĩapari? nígũ, sẽrĩtiña'cjũ pijiocũ niwĩ. ⁴⁵ Surara wiogu “Diacjũta niapũ” nicã tu'ogu, Pilato Jesú ya upure Joseré o'oduticũ niwĩ. ⁴⁶ Tojo weegu José cãrẽ omatji casero añurĩ caserore duucũ niwĩ. Be'ro Jesú ya upure mi-idijoo, ti casero me'rã omacũ niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, ni'cã tuti ãtãgãpũ se'eca tutipũ sĩosõrõcũuocũ niwĩ. Be'ro ti pere ãtãgãjo me'rã tuubi'acũ niwĩ. ⁴⁷ María Magdalena, apego María puarã José, Santiago paco Jesure yaa'carore ã'acãrã niwã.

16

Jesú cū wērī'cūpū masā'que ni'i
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Sauru na soowuari numu yu'rúca be'ro María Magdalena, apego María Santiago paco, tojo nicā apego Salomé u'mætise duucārā niwā. Te me'rā Jesure cū upure piopeorā wa'arā weecārā nimiwā. ² Mujīpū mujātiri cura ma'ma semana sājānu'cārī numu soorinumū nicā Jesure yaa'caropū wa'acārā niwā. ³ Na topū wa'arā, a'merī sērītiña'cārā niwā:

—¿Noa marīrē tiga ūtāgārē tu-upāobosarosari? nicārā niwā.

⁴ Topū ejarā, tiga ūtāgājo ti tutire bi'acaga aperopū cūñacā ī'acārā niwā. ⁵ Tojo weerā ti tutipū diacjū sājāa wa'acārā niwā. Topū diacjū pe'e ní'cū ma'mū dujicā ī'acārā niwā. Cū yoaro su'tiro butiro sāñacā ī'arā, uputu ucucārā niwā. ⁶ Cū narē nicū niwī:

—Yu'ure uiticā'ña. Musā Jesú Nazarecjūrē na curusapū paabi'pe wējē'cure a'marā wee'e. Cū masātojami. A'tore marīmi. Cūrē na cūu'carore ī'arā a'tia. ⁷ Be'ro cū bu'erārē, tojo nicā Pedrore wererā wa'aya. “Cū musā duporo Galileapū wa'ayugusami. Cū musārē toduporopū ní'caronojōta topū cūrē ī'arāsa'a”, ni wererā wa'aya, nicū niwī.

⁸ Cū tojo nicā tu'orā, numia Jesure yaa'caropū ní'cārā ucua narāsārāta, omawā'cā wa'acārā niwā. Uputu ī'a ucua'cārā nitjārā, na ī'a'quere, na tu'o'quere āpērārē wereticārā niwā.

*Jesú María Magdalenarē bajuamꞥ'tā'que ni'i
(Jn 20.11-18)*

⁹ Jesú bo'reacã soorinꞥꞥ nicã wērĩ'cꞥꞥꞥ masãꞥꞥ niwĩ. Titare María Magdalenarē bajuamꞥ'tãꞥꞥ niwĩ. Coreta todꞥporopꞥre Jesú siete wãtĩa cꞥogore cõ'awĩrõꞥꞥ niwĩ. ¹⁰ Cũ core bajuáca be'ro cũ me'rã sija'cãrãrē, cũ wērĩ'quere dꞥjasewã'a utirãrē werego wa'aco niwõ. ¹¹ “Jesú catiami, yꞥ'ꞥ cūrē ĩ'apꞥ” nicã tꞥ'orã, ějõpeoticãrã niwã.

*Jesú pꞥarã cũ bu'esere sirutu'cãrãrē bajua'que ni'i
(Lc 24.13-35)*

¹² Jesú María Magdalenarē bajuáca be'ro ãpērã pꞥarã cūrē ějõpeorãrē bajuacꞥ niwĩ tja. Na cãpũꞥ sjarãrē cũ apĩ weronojõ bajugꞥ bajuacꞥ niwĩ. ¹³ Be'ro cūrē ĩ'amasĩca be'ro ãpērã cũ bu'erã ní'cãrãrē wererã wa'acãrã niwã. Na quẽ'rãrē ějõpeoticãrã niwã.

*Jesú cũ bu'erãrē “A'tiro weeya” nise ni'i
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁴ María Magdalenarē, tojo nicã ãpērãrē bajuáca be'ro Jesú cũ bu'erã oncere bajuacꞥ niwĩ. Na ba'adujiri cura bajuacꞥ niwĩ. Na “Cũ masãꞥ niami” nisere ějõpeoticãrã niwã. Na ějõpeotise bu'iri narē tu'ticꞥ niwĩ. ¹⁵ Be'ro a'tiro nicꞥ niwĩ: —Nipe'tiropꞥ nipe'tirãrē yꞥ'ꞥ masãrē yꞥ'rꞥoguti nisere quetiwererã wa'aya. ¹⁶ No'o yꞥ'ure ějõpeo, wãmeyeno'gũ yꞥ'rꞥono'gũsami. Yꞥ'ure ějõpeotigu pũrĩcã bu'iri da'reno'gũsami. ¹⁷ ějõpeorã na ějõpeosere ĩ'orã, a'tiro weemasĩrãsama. Yꞥ'ꞥ

tutuario me'rã wãtã masãrẽ sãjãa'cãrãrẽ
 cõ'awĩrõmasĩrãsama. Apemasã ye, na
 ucũmasĩti'quere ucũmasĩrãsama. ¹⁸ Na
 añarẽ ñe'ecã, tojo nicã nímá sĩ'rĩcã, ne
 mejêcã wa'asome. Dutitirãrẽ omocã ñapeocã,
 yũ'rurãsama, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú ɯ'mɯsepɯ mɯjãabutia'que ni'i
(Lc 24.50-53)

¹⁹ Be'ro marĩ wiogũ Jesú cũ bu'erãrẽ wéréca
 be'ro Õ'acũ ɯ'mɯsepɯ cãrẽ miimujãa wa'acũ
 niwĩ. Topure cũ pacũ tiropũ diacjũ pe'e
 ejanujãcũ niwĩ. ²⁰ Tojo wa'áca be'ro cũ
 bu'erã nipe'tiropũ cũ yũ'rũose quetire weresterã
 wa'acãrã niwã. Na wrecã, Jesú cũ basuta narẽ
 weetamucũ niwĩ. Na weresere diacjũta ni'i nígũ,
 añuse na weeĩ'omujãcã weecũ niwĩ.

Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 9 Oct 2020

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086